

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1881. Första Kammaren. N:o 20.

Onsdagen den 16 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollen för den 8 och 9 innevarande månad.

Efter förmälan att från Hans Maj:t Konungen ankommit ett nådigt meddelande, hvars glädjande innehåll nu komme att delgifvas Kammaren, uppläste Herr Grefven och Talmannen samma nådiga meddelande, hvilket lydde sålunda:

Herr Talman!

Det är mig en glädje att meddela Eder, att min högt älskade Son, H. K. H. Kronprinsen, den 12 i denna månad i Carlsruhe med mitt samtycke ingått förlofning med H. H. Prinsessan Sophie Marie Victoria af Baden, dotter till den regerande Storhertigen af Baden.

Öfvertygad om att Sveriges folk med lifligt deltagande skall mottaga underrättelsen om denna förbindelse, beder jag Eder att bringa densamma till Första Kammarens ledamöters kännedom.

Stockholm den 15 Mars 1881.

Eder välbevågne

OSCAR.

Ordet lemnades härpå åt Herr *vice Talmannen*, som uppläste ett så lydande skriftligt anförande:

Då Kammaren nu fått emottaga Hans Maj:t Konungens nådiga meddelande om H. K. H. Kronprinsens trolofning med H. H. Prinsessan Victoria af Baden, så är jag öfvertygad att jag uttrycker en gemensam känsla hos Kammarens ledamöter vid underrättelsen om denna glädjande tilldragelse, då jag hemställer att Kammaren behagade besluta,

att åt Talmannen uppdraga att å Kammarens vägnar till D. D. Majestäter Konungen och Drottningen samt de
Första Kammarens Prot. 1881. N:o 20. 1

Höga Trolofvade framföra Kammarens vörnadsfulla och upprigtiga lyckönskan.

Många ledamöter hördes häri instämma.

Till hvad Herr *vice Talmannen* sålunda hemställt, lemnade Kammaren på gjord proposition sitt enhälliga bifall.

Upplästes och godkändes Lag-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 6, med förslag till förordning angående förändrad lydelse af 19 kap. 21 § Strafflagen den 16 Februari 1864; och

N:o 7, om ändring i 67 § af förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862.

Upplästes en af Herr *Ljunggren* öfverlemnad skrifvelse af följande innehåll:

Till Riksdagens Första Kammare.

Att jag träffats af en svår sjukdom i gommen och munkaviteten och derigenom är urståndsatt att under innevarande riksdag deltaga uti Kammarens förhandlingar, det får jag härigenom vördsam anmäla och med behörigt läkarebetyg styrka.

Stockholm den 16 Mars 1881.

N. P. Ljunggren,
representant för Södra Kalmar län.

Det åberopade läkarebetyget, som jemväl upplästes, var af följande lydelse:

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare Herr Lektor m. m. *N. P. Ljunggren*, som lider af en svårartad nybildning i gommen och munkaviteten, är derigenom urståndsatt att deltaga under innevarande riksdag uti Kammarens förhandlingar intygas härmed på aflagd embetsed.

Stockholm den 12 Mars 1881.

R. Bruzelius,
Med. professor.

Kongl. Maj:ts proposition angående de Kongl. teatrarne. Föredrogs å nyo Kongl. Maj:ts den 12 innevarande Mars bordlagda nådiga proposition till Riksdagen, angående åtskilliga de Kongl. teatrarne rörande ärenden.

Friherre Klinckowström: Som jag vid början af denna riksdag inlemnade en motion rörande de Kongl. teatrarne, så ber jag att, när nu Kongl. Maj:t behagat till Riksdagen aflåta en nådig proposition rörande samma ämne, dervid få göra några anmärkningar. Det är visserligen sant, att jag icke i original kunnat följa den Kongl. propositionen, emedan den ännu icke är tryckt och utdelad bland Kammarens ledamöter, men då jag förmodar, att de referat, som deraf funnits i tidningarne sedan några dagar, äro rigtiga, så har jag bedömt frågan derefter och kommer nu att göra mina anmärkningar med ledning af dessa tidningar.

Den Kongl. propositionen rörande förändring af teatrarne kan sammanfattas i följande punkter. Kongl. Maj:t föreslår nemligen, att liquidationen af teatrarne nuvarande skuld sker på det sättet, att den Dramatiska teatern skall försälas och köpeskillingen dertill en del användas till gäldande af denna skuld, och att Hans Maj:t Konungen vill betala teatrarne öfriga skulder af egna medel. Både Operan och Dramatiska teatern, föreslår Konungen, skola hädanefter sammanflyttas under samma tak, således under Stora operans tak, der följaktligen skola gifvas alla de föreställningar, som hittills gifvits på Dramatiska teatern. Teatrarne skulle allt framgent tillförsäkras ett årligt anslag af 60,000 kronor, och detta anslag skulle icke nedsättas eller indragas, så länge Kongl. Maj:t af egna medel understödde teatrarne med enahanda belopp. Ett statskreditiv å 50,000 kronor skulle ställas till teatrarne disposition, och den brist, som deri årligen uppstode, och som teaterstyrelsen icke vid årets slut kunde betala, godtgör Konungen till hälften ur sin handkassa. Kongl. Maj:t skulle ega rätt att åt enskild person eller bolag under viss tid upplåta Kongl. teatern mot vissa villkor, och skulle entreprenören eller bolaget jemte teaterhuset äfven åtnjuta det nämnda anslaget och kreditivet. Kongl. Maj:t synes villig att hänvisa alla öfriga till teatern rörande ärenden att inför Kongl. Maj:t i statsrådet föredragas på samma gång som de skulle komma att sortera under ett statsdepartement. Detta är i hufvudsak innehållet af den Kongl. propositionen och det är med afseende derå, som jag ber att nu få göra några anmärkningar.

Hvad då först skulden beträffar, så skulle den, så vidt man kan se af de referat, som finnas i tidningarne, äfven inbegripen den förmodade brist, som skulle uppstå vid slutet af detta spelår, således den 1 Juli 1881, kunna antagas vara beräknad till 350,000 kronor eller något derutöfver. Dramatiska teaterns försäljning med villkor att köparen icke finge nyttja teatern till sceniska föreställningar skulle icke kunna betinga större köpeskillning än 145,000 kronor, och den öfriga delen af skulden, således omkring 205,000 kronor, skulle Konungen af egna medel betala. Hvad först beträffar denna skuldsumma, så kan jag icke annat än med största tacksamhet se i Kongl. Maj:ts proposition detta nådiga erbjudande. Men, mine Herrar, jag finner det vara med statens värdighet mest passande, att staten sjelf åtager sig denna skuldsumma. Hvar och en af Herrarne torde hafva sig bekant, att jag

*Kongl. Maj:ts
proposition
angående de
Kongl. teatrarne.
(Forts.)*

Kongl. Maj:ts
proposition
angående de
Kongl. tea-
trarne.
(Forts.)

icke är den person här i Kammaren, som slösar med statens medel, tvärtom; men vid detta tillfälle kan jag icke neka, att jag finner det lämpligast att staten åtager sig hela denna skuld och tackar naturligtvis för Kongl. Maj:ts nådiga erbjudande, emedan det gäller en skuld, som tillhör landet och icke Konungen. Deremot finner jag det vara högst betänkligt och origtigt att sälja den Dramatiska scenen, hvilkens inköp för åtskilliga år sedan ansågs vara högst nödvändigt. Det är visserligen sant, att den s. k. teaterkomitén, som tillsattes förra året, och som granskat och bedömt dessa frågor och deröfver afgifvit sitt utlåtande, har ansett, att det skulle mycket väl gå an att förena dessa båda scener under ett tak. Men, ehuru jag hyser mycken aktning för de personers teatervana, som utgöra denna komité, så vidt jag har mig densamma bekant, så tror jag likväl, att jag i denna fråga kan och bör liksom Riksdagen sätta mera förtroende till teaterstyrelsen, som har varit af en helt annan åsigt. Om nu så oförsigtigt skulle ske, att den Dramatiska teatern bortslumpas för den ringa summan af 145,000 kronor, när den kostat 270,000 kronor, så kunna Herrarne vara öfvertygade om, att inom några år skall man komma till insigt om omöjligheten af att sammanföra lyrisk och dramatisk scen under ett tak. Följden deraf skall då blifva den, att man finge se sig om efter en annan teater att inköpa i och för dramatiska föreställningar, och jag fruktar att den inköps-summan kommer att väl gå nära till en half million.

Vid sådant förhållande tycker jag, att den åtgärden att för ögonblicket spara in 145,000 kronor för att om några år nödgas lemna kanske en summa af 500,000 kronor för samma ändamål. synes icke vara förenlig med en god hushållning. Dessa äro nu mina anmärkningar med afseende på skulden och i fråga om att sammanföra båda scenerna under ett tak, hvilket jag på det högsta måste motsätta mig.

Hvad deremot anslaget till de Kongl. teatrarne beträffar, hvilket finnes på riksstatens sjunde hufvudtitel, såsom bekant är, upptaget till 60,000 kronor för närvarande, så anser jag, att detta anslag både måste och kommer att ökas, såvidt den Kongl. teatern skall blifva en national-institution, en *verklig nationalteater*, och tror icke, att flertalet af Riksdagens ledamöter skall tveka att öka detta anslag. Men jag tviflar på att det kommer att ske, om den anordning för framtiden kommer att vidtagas med de Kongl. teatrarne, som här af Kongl. Maj:t blifvit framställd. Hvad åter det beträffar, att detta anslag till teatrarne icke skulle kunna nedsättas eller indragas, så länge Hans Maj:t Konungen af egna medel understödde teatrarne med enahanda belopp, så synes det mig vara ett tillägg, som icke låter förena sig med naturen af vår riksstat. Så vidt jag vet, är hvarje anslag på densamma af den beskaffenhet att en kommande riksdag eger rätt att deröfver disponera, att indraga, minska eller öka det allt efter som förhållandena kräfva, och jag tror, att det vore oförsigtigt att nu inlägga för detta anslag en särskild mening, som jag tror vore vanmäktig gentemot grundlagen och blifvande riksdagars beslut. Hvad det statskredi-

tiv på 50,000 kronor beträffar, som skulle ställas till teaterns disposition, och den brist, som derpå ärligen kunde ega rum, och som teaterstyrelsen icke kunde betala, så har Kongl. Maj:t endast förbundit sig att af egna medel godtgöra denna brist till hälften. Jag tror att, om teatern blifver en nationalteater, så behöfves icke ett så beskaffadt kreditiv; således kan jag icke med min röst biträda denna punkt.

*Kongl. Maj:ts
proposition
angående de
Kongl. teatrarne.
(Forts.)*

Den viktigaste punkten, så att säga hela tyngdpunkten i denna fråga är den, huruvida teatern skall öfverlemnas till enskild person eller bolag, såsom Kongl. Maj:t nu föreslagit, eller om den skall af staten mottagas såsom en nationalteater, såsom en bildningsanstalt af högsta betydelse och vikt för landets odling och civilisation. Jag anser det senare vara det rigtige och skall aldrig kunna med min röst biträda den åtgärden att uthyra denna konstanstalt åt en entreprenör eller ett bolag. Jag tror, såvidt jag kan bedöma, att den Kongl. propositionen afser *hufvudsakligen den finansiella frågan*, och jag anser att hela denna teaterfråga bör vara sedd från en vida högre synpunkt, nemligen från synpunkten af landets bildning och odling, och att den finansiella delen af frågan bör sättas i andra rummet. Det är under sådana förhållanden jag måste på det högsta motsätta mig denna uthyrning af en sådan bildningsanstalt till enskilda entreprenörer eller bolag. Man må uppställa hvilket kontrakt man vill för att kunna vara försäkrad om, att de sceniska föreställningarne skola blifva hvarken omoraliska eller endast få pregel af snöd vinst, jag är dock förvissad om att, hur noggrant kontrakt man än må uppställa med ett bolag eller en entreprenör, ovilkorligen för honom eller bolaget den ekonomiska vinsten skall komma i främsta rummet, och att den stora frågan om teatern såsom en bildningsanstalt af högt värde skall ställas i sista rummet.

Det kan slutligen icke annat än glädja mig på det högsta, att Kongl. Maj:t har förklarad sig villig att hänvisa till teatrarne hörande ärenden att föredragas inför Konungen i Statsrådet och att de skola sortera under ett statsdepartement. Jag förmodar och hoppas att, om denna fråga kommer att bifallas, detta statsdepartement icke måtte blifva finans- utan ecklesiastikdepartementet, och mig synes detta vara en af de mest glädjande delarne af den Kongl. propositionen, ty det förefaller mig icke vara förenligt med Hans Maj:ts Konungens höga person och höga befattning, såsom styresman öfver tvenne folk, att vara besvärad och ofta kanske mycket besvärad af jembörelsevis så underordnade frågor som dem rörande Kongl. teatrarne. Jag ber att dessa mina anmärkningar måtte få åtfölja vid remissen af den Kongl. propositionen till Stats-Utskottet.

Herr Wallenberg: Jag kan icke neka mig det stora nöjet att instämma i en del af hvad Friherre Klinckowström i denna fråga behagat yttra. Först och främst får jag upprigtigt säga, att när jag genomläste den förevarande nådiga framställningen, gjorde den tanken ett menligt intryck, att det någonsin skulle

Kongl. Maj:ts proposition angående de Kongl. teatrarne. (Forts.) blifva Riksdagens beslut, att staten skulle till kommande och resande förevisare uthyra vare sig till enskild person eller bolag nationalteatern. Hellre vill jag vara med om att teatrarne slopas och att hela institutionen försvinner, än att de på det sättet användas. För det andra instämmer jag med Friherre Klinckowström derutinnan, att den bör upprätthållas såsom *nationalteater*, och att den tanken är den förnämsta i denna fråga och deremot den finansiella delen alldeles underordnad. Jag anhåller att dessa ord må få åtfölja till Stats-Utskottet.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, och den Kongl. propositionen jemte yttrandena hänvisades till Stats-Utskottet.

Föredrogs å nyo och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts den 12 i denna månad bordlagda nådiga proposition till Riksdagen, angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Hilleshög N:is 3 och 10 i Malmöhus län för uppförande af en småskola för Hilleshögs by.

Föredrogs å nyo och hänvisades till Lag-Utskottet Kongl. Maj:ts den 12 innevarande Mars bordlagda nådiga proposition till Riksdagen, angående författning om kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg.

Föredrogs å nyo och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts den 12 innevarande månad bordlagda nådiga proposition till Riksdagen, angående beviljande af pension å allmänna indragningsstaten för Professoren Johan Christofer Boklunds enka.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Lag-Utskottets den 12 i denna månad bordlagda utlåtanden N:is 28—30.

Uppgörelse med Södertelje kanal- och slussverksbolag af dess skuld till Riksbanken. Föredrogs å nyo Banko-Utskottets den 4 och 5 innevarande Mars bordlagda memorial N:o 6, i fråga om uppgörelse med Södertelje kanal- och slussverksbolag af dess skuld till Riksbanken. Herr Evers: Då jag vid den slutliga behandlingen inom Utskottet af detta ärende icke var närvarande, anhåller jag att få för Kammaren tillkännagifva, att, om så varit förhållandet, jag icke kommit att biträda Utskottets förslag. Af den redogörelse,

som å Utskottets betänkande lemnas, synes att frågan om en uppgörelse af Södertelje kanal- och slussverksbolags affärer med Riksbanken under loppet af de senaste 65 åren vid flera tillfällen varit föremål för Riksdagens behandling. Sedan bolaget till följd af 1815 års riksdags beslut erhållit ett lån från Rikets Ständers bank till belopp af 150,000 kronor, utfärdade bolagets dåvarande styrelse en skuldsedel af det innehåll, att å lånet skulle gäldas tre procent ränta, och, när kanalen hunnit så fullbordas, att någon reventy deraf kunde erhållas, derjemte afbetalas fyra procent å primitiva kapitalet, intilldess hela lånet blifvit till fullo liqvideradt. Någon kapitalafbetalning har emellertid aldrig egt rum; och endast under en kort tid eller till år 1823 har ränta å beloppet blifvit erlagd. Vid 1823 års riksdag hemställde bolaget att antingen få öfverlemna kanalverket till staten mot skälig ersättning för derå nedlagda kostnader eller ock erhålla vidare understöd. Dåvarande Rikets Ständer förklarade, att förslaget om kanalverkets inlösande icke kunde bifallas, men beslöto derjemte, att någon ränta eller kapitalafbetalning å lånet från banken icke skulle fordras intill nästa riksmöte. Vid 1828—1830 årens riksdag väcktes förslag om afskrifning af skuldbeloppet. Detta förslag blef icke af Riksdagen bifallet, utan Rikets Ständer beslöto, att bankens fordran skulle afskiljas från den beräknade säkra tillgången och inom linien i bankens räkenskaper balanseras.

Samtidigt beviljade Ständerna bolaget ett anslag af 45,000 riksdaler riksmünt under vilkor, att denna summa skulle emot fem procent årlig ränta till bolaget i Riksgäldskontoret inestå, tills behof af dess användande för kanalens vidmakthållande uppstode. Af den utredning, som bankofullmäktige lemnat Banko-Utskottet och som Herrarne finna omförd på sid. 2—6 i Utskottets betänkande, inhämtas, att anläggningen af Södertelje kanal- och slussverk kostat inalles 1,105,117 kronor; att staten förutom det lån å 150,000 kronor, som banken lemnat, utbetalt till företagets understödjande tillhoppa omkring 230,000 riksdaler banko; samt att aktieegarne å 1,118 aktier inbetalt ett belopp af 557,313 kronor 64 öre, eller omkring 500 kronor per aktie. Någon nämnvärd utdelning till aktieegarne har, såsom Herrarne sett af den lemnade utredningen, icke egt rum förr än år 1847. Intill dess erhöilo aktieegarne icke mer än ungefär en procent om året. Från åren 1847—1879 hafva dock bolagets aktieegare erhållit en årlig utdelning af omkring 4 procent. Och dessutom har kanalverket kunnat bestrida icke allenast årlig underhållskostnad å kanalen utan jemväl af tillgängliga medel kunnat afsätta en reservfond, uppgående för närvarande till ett sammanlagdt belopp af bortåt 60,000 kronor. Med fästadt afseende på detta förhållande, har Banko-Utskottet ansett, att tiden nu skulle vara inne att reglera Riksbankens gamla fordran hos bolaget, samt derföre föreslagit, "att Riksdagen måtte bemyndiga fullmäktige i Riksbanken att med Södertelje kanal- och slussverksbolag träffa sådan öfverenskommelse, att bolaget blefve qvitt sin skuld till Riksbanken å ethundrafemtio tusen kronor, mot det att

*Uppgörelse
med Södertelje kanal-
och slussverksbolag af
dess skuld till
Riksbanken.
(Forts.)*

*Uppgörrelse med Söder-
telje kanal-
och sluss-
verksbolag af
dess skuld till
Riksbanken.*
(Forts.)

bolaget före utgången af innevarande år till Riksbanken erlägger femtiotusen kronor“.

Lika med Utskottet anser jag också, att det vore önskvärdt, om en uppgörelse med kanalbolaget kunde träffas. Men vid det förhållande, som jag ofvan påpekat, att bolaget, på samma gång som det står i skuld till ett af statens penningförvaltande verk, Riksbanken, för ett belopp, på hvilket ingen ränta erlagts sedan år 1823, samtidigt hos ett annat sådant verk, nemligen Riksgäldskontoret, har innestående ett anslag å 45,000 kronor, hvaraf bolaget årligen uppbär ränta till belopp af 2,250 kronor, synes det mig att, när en gång statens affärer med bolaget skola regleras, en sådan reglering icke ensamt bör inskränkas till bolagets affärer med Riksbanken utan jemväl äfven omfatta en uppgörelse mellan Riksgäldskontoret och bolaget. Hvad dessa senare vidkommer, så är jag ense med Utskottet, att den fond af 45,000 kronor, som finnes afsatt i Riksgäldskontoret för kanalbyggnadens framtida bestånd, icke bör rubbas. Men då en årlig ränta derå uppbäres af bolaget och då, såsom i redogörelsen synes, bolaget årligen har en inkomst af mer än 30,000 kronor, synes det mig att, på sätt Friherre Åkerhielm i sin reservation antydt, den första åtgärd, som borde vidtagas, vore att innehålla detta räntebelopp. Skulle nu en uppgörelse träffas i enlighet med hvad Utskottet föreslagit, så befarar jag, att det sedermera blifver svårt att reglera affären med Riksgäldskontoret, när enligt min uppfattning en sådan uppgörelse skulle innebära, att kanalbolaget finge fortfarande icke allenast behålla den afsatta fonden i Riksgäldskontoret utan äfven derå uppbära ränta. Jag vill nu ingalunda bestrida, att, hellre än att icke få något alls, statsverket borde begagna tillfället att få uppbära dessa 50,000 kronor, som bolaget enligt Utskottets förslag före utgången skulle af detta år erlägga till Riksbanken och som äfven möjligen finnas att få. Men då bolagets ställning under senare tider så förkofrats, att det kunnat afsätta medel till en reservfond, kan jag icke finna, att tiden just nu vore så lämplig för en sådan uppgörelse. Det enda man kunde befar af ett uppskof dermed vore, att bolaget under tiden kunde för andra ändamål använda sin reservfond. Men sedan 1875 års Riksdag uppdragit åt fullmäktige i Riksbanken att vid granskning af kanalverkets räkenskaper närvara, samt bankofullmäktige årligen få del af såväl denna granskning som revisionsberättelsen, och då härtill kommer, att inom Utskottet blifvit upplyst, det bankofullmäktige bevarat bolagets styrelses år 1815 utfärdade skuldsedel vid gällande kraft, hvilken handling innehåller, bland annat, att styrelsen "pantförskrifver å bolagets vägnar till bankens säkerhet hela kanalverket med alla dess tillhörigheter och effekter", så förefaller det mig, som fullmäktige lätt kunna förebygga hvarje åtgärd, som ginge ut på att för främmande ändamål använda reservfonden.

Då jag, på sätt jag nu haft äran anföra, anser, att en uppgörelse mellan bolaget och staten bör ske i ett sammanhang, men Banko-Utskottet saknar grundlagsenlig rätt att föreslå Riksdagen

någon uppgörelse mellan bolaget och Riksgäldskontoret, samt någon motion i detta hänseende icke heller föreligger, vågar jag vördsamt anhålla om proposition på årslag å Utskottets nu föredragna betänkande.

*Uppgörelse
med Söder-
telje kanal-
och sluss-
verksbolag af
dess skuld till
Riksbanken.
(Forts.)*

Herr Stråle, Wilhelm: Vid den redogörelse, som den näst föregående talaren lemnat rörande föreliggande fråga, ber jag att få tillägga, att, då 1823 års Riksdag medgaf, att till näst derpå följande riksdag någon ränte- eller kapitalafbetalning å lånet från banken ej skulle fordras, Rikets Ständer i sin derom till Kongl. Maj:t afåtna skrifvelse yttrade: "Rikets Ständer hafva funnit, hurusom bolagsintressenterne, hvilka ej allenast fullständigt uppfyllt alla de skyldigheter, de sig åtagit, utan ock genom betydliga bidrag derutöfver ådagalagt ett särdeles berömvärdt patriotiskt nit till utförande af det arbete, i afseende hvarpå de sig förenat, utan att dittills hafva af sina derpå använda penningar hemtat den ringaste afkomst, såmedelst gjort sig förtjente att med ytterligare allmänt understöd biträdas uti deras företag". Såsom den siste talaren yttrade, erhöilo intressenterna i bolaget snart sagdt icke någon utdelning på sina aktier förr än från och med år 1847. Sedermera har intill år 1879 årligen utdelats i rundt tal 20 kronor per aktie. Den af den siste talaren åberopade utredningen, som jemväl återfinnes i betänkandet, visar väl att aktieegarnes inbetalningar beräknats per aktie skola utgöra 498 kronor 49 öre, men jag tillåter mig härvid i förbigående erinra, att, såsom äfven en reservant inom Utskottet anmärkt, om man tager i betraktande, att intressenterna i bolaget under en lång följd af år icke erhållit någon utdelning, man med all säkerhet kan antaga, att aktierna för de ursprungliga delegarne i bolaget stå i flere gånger nyssnämnda belopp. Aktierna lyda nu å 750 kronor. Jag medgifver visserligen, att innehafvarne af åtskilliga aktier i bolaget för dem icke betalt så höga belopp, som jag nyss antydt; men man må å andra sidan icke heller aldeles förbise, att ännu ett betydligt antal af dessa aktier finnes kvar hos arfvingarne efter de ursprungliga innehafvarne. Också anse bankofullmäktige och Banko-Utskottet, att den utdelning, som erhållits, icke varit hög samt yttra: "Att ifrågavarande, genom enskild företagsamhet å bane bragta kanalledning blifvit af föregående Riksdagar betraktad såsom ett allmängagneligt företag, framgår såväl af de understöd, hvilka, efter hvad ofvan förmälts, tid efter annan blifvit för detta samfärdsmedels utförande och vidmakthållande af Riksdagen beviljade, som ock deraf att aldrig någon afbetalning och endast under en kortare tidrymd någon räntegodtgörelse å det lån af 150,000 kronor, kanalbolaget fått sig för mer än 65 år tillbaka af Riksbankens medel tilldeladt, blifvit bolaget affordrad eller ifrågakommit; och då sagda kanal tvifvelsutän äfven för framtiden är att betrakta såsom en vigtig och behöflig länk i landets kommunikationsanstalter och således under alla förhållanden bör upprätthållas i brukbart skick, synas några sådana åtgärder för berörda låns och räntas indrivande icke böra vidtagas, hvarigenom

Uppgörelse med Södertelje kanal- och slussverksbolag af dess skuld till Riksbanken. (Forts.)

kanalledningens uppehållande och kanalbolagets bestånd äfven-tyrades".

Ja, mine Herrar, att företaget ansetts såsom ett allmänt gagneligt företag synes väl allra bäst af 38 § i det af Kongl. Maj:t den 8 December 1848 för bolaget fastställda reglemente, der det heter: "Hvarken direktörer eller revisorer ega att för sina befattningar något arfvode tillgodonjuta; dock böra de af kanalens medel erhålla ersättning för sina utgifter vid resor, som de i och för inspektioner å kanalen måste företaga". Kanalverket har således ansetts såsom ett allmänt företag.

Då 1867 års Banko-Utskott väckte fråga, om någon åtgärd i denna sak skulle vidtagas, remitterades ärendet till bankofullmäktige och af dessa åter till deputerade, hvilka yttrade följande:

Om än denna kanalledning icke numera är af den vigt, som före järnvägsanläggningen genom Södermanland med skäl ansetts den tillkomma, kan det dock utan öfverdrift påstås, att den under alla förhållanden och med hvilken uppoffring som helst måste upprätthållas i brukbart skick; och då omsorgen härom icke utan nödtvång bör af staten öfvertagas, och då icke heller utan sannolikt ökade kostnader bestyret med driften af kanalen kan på staten öfverflyttas, synas goda skäl tala därför att aktieegarne njuta någon fördel, som verkligen kan svara mot de förbindelser, som sålunda dem åligga nu och framgent. Det är endast af detta skäl, som det synes olämpligt att på grund af bankens ifrågasvarande fordran göra något anspråk, som skulle förringa den inkomst, aktieegarne eljest må kunna åtnjuta, och bankens fordran skulle alltså ifrån denna synpunkt kunna och böra eftergifvas. Då en sådan eftergift likväl bör ske endast under förutsättning och i ändamål, att kanalledningen i all framtid upprätthålles, men någon lämpligare utväg att vinna försäkran om fullgörandet af bolagets förbindelser i dessa hänseenden icke synes erbjuda sig än att sätta staten i tillfälle att utan annan kostnad än den, som redan blifvit använd, komma i besittning af kanalverket, derest underhållet deraf skulle åsidosättas, synes fordringen böra kvarstå för att endast i nämnda fall göras gällande.

Bankofullmäktige förenade sig om ett så lydande yttrande: då under förutsättning att Södertelje kanal- och slussverk allt framgent underhålles på ett med den jemna och oafbrutna trafikens fordringar öfverensstämmande sätt, det icke är antagligt att kanalinkomsterna någonsin kunna uppbringas till det belopp, att efter bestridandet af alla utgifter och afsättandet af nödiga medel till framtida reparationer, skälig afkomst å aktierna kan vara att påräkna, så lärer väl ej heller kanalbolaget någonsin komma i den ställning, att banken kan återbekomma sin hos bolaget egande fordran, men som, efter hvad här ofvan är vordet anfördt, försigtigheten bjuder att berörde fordran i gällande kraft bibehålles, tillstyrka fullmäktige att bankens hos Södertelje kanalbolag egande fordran af 150,000 riksdaler riksmünt än ytterligare må i bankens räkenskaper inom linien balanseras.

Härvid lät Banko-Utskottet vid 1867 års riksdag bero.

Vid den åsigt, som bankens styrelse sålunda år 1867 uttalat, har kanalbolaget tryggt sig, och då den reservfond, som Rikets Ständer vid 1828—1830 årens riksdag anvisade från Riksgäldskontoret, icke lärer kunna påräknas i annan händelse, än att högst ovanliga och för kanalverket svåra förhållanden inträffade, men deremot icke disponeras vid vanligare och mindre betydande olycksfall, såsom t. ex. om en slussport skadades eller något mindre ras från kanalbankarne inträffade, har bolaget, hvilket, enligt hvad jag vågar påstå, låtit underhålla kanalen i jemförelsevis godt skick, endast utdelat 20 kronor om året på hvarje aktie, samt på detta sätt att lyckats uppbringa en reservfond till det belopp, som af den siste talaren omnämndes.

Förhoppningarne, att bankens styrelse skulle stanna kvar på den ståndpunkt, som den 1867 intog, hafva tyvärr icke visat sig grundade. Banko-Utskottet har, såsom vi af betänkandet finna. nu föreslagit, att bolaget skulle lemna från sig större delen af den under dess förvaltning stående reservfonden emot afskrifning af bolagets återstående skuld. Om Riksdagen behagade fatta ett sådant beslut, lärer väl någon möjlighet för bolaget att undvika ett dylikt anspråks uppfyllande icke förefinnas, alldenstund bolaget ostridigt på grund af den år 1815 utfärdade förbindelsen fortfarande häftar i skuld till Riksbanken. Men jag tror icke att någon utsigt förefinnes, att detta Utskottets förslag denna gång vinner Riksdagens bifall. Ty oafsedt de reservationer, som åtfölja betänkandet, har Andra Kammaren i Lördags snart sagdt enhälligt, ehuru på väsentligt olika skäl, afslagit Utskottets hemställan. Och då äfven inom denna Kammarer yrkande om afslag redan blifvit framställt, lärer väl icke sannolikt vara att Utskottets förslag bifalles. För min del yrkar jag så mycket hellre afslag å det föreliggande förslaget, som jag hoppas, att bankens styrelse skall genom ett sådant Riksdagens beslut finna sig föranlåten att för framtiden fasthålla den ståndpunkt, 1867 års bankstyrelse i denna fråga intagit.

Herr Söderhjelm: Med åberopande af min vid Utskottets betänkande fogade reservation, anhåller jag att få fästa Kammarrens uppmärksamhet derpå, att Utskottet pröfvat denna fråga i den del, som berör Riksbanken och således äfven staten, såsom fordringssegare gent emot Södertelje kanalbolag, men att Utskottet, i saknad af grundlagsenlig befogenhet, hvarken upptagit eller pröfvat den del af frågan, som rör staten såsom gäldenär till samma bolag. Bankofullmäktige hafva i sin utredning endast visat, att det föreslagna ackordet är skäligt och billigt och såväl för bolaget som Riksbanken fördelaktigt, men Utskottet, som instämmer deri, yttrar dessutom "att då Utskottet, äfven om det hade grundlagsenlig befogenhet att föreslå eftergift å skulden mot det att bolaget frånträdde det bolaget af Riksdagen beviljade ofvan omnämnda anslag å 45,000 kronor, dock skulle anse en uppgörelse på det af fullmäktige föreslagna sätt vara att föredraga i betraktande af den större trygghet för kanalverkets framtida underhåll

Uppgörelse med Södertelje kanal- och slussverksbolag af dess skuld till Riksbanken.
(Forts.)

*Uppgörelse
med Söder-
telje kanal-
och sluss-
verksbolag af
dess skuld till
Riksbanken.
(Forts.)*

och vidmakthållande af bolaget, som uppbärandet allt framgent af det just för sådant ändamål beviljade kapital- och ränteanslaget onekligen medför, anser sig Utskottet“ etc. etc. Jag föreställer mig likväl, att, om Riksdagen skulle finna skäligt att åvägabringa en uppgörelse af sin skuld till bolaget, Riksdagen icke skulle underlåta att sörja för betryggandet af såväl kanalverkets framtida underhåll som det allmännas rätt och bästa. Jag vågar också tro, att detta ändamål skulle vinnas i ännu högre grad än för närvarande är fallet, om bolaget genom sitt reglemente förbundnes att hafva en reservfond, hvilken endast finge anlitas då årsinkomsterna icke räckte till att betäcka kostnaderna för kanalverkets underhåll, och att fonden sedermera skulle uppbringas till sitt ursprungliga belopp, innan någon utdelning finge ega rum till aktieegarne. En sådan bestämmelse borde fastställas vid en blifvande uppgörelse, emedan, äfven om staten efterskänkte större eller mindre del af sin fordran, derigenom skulle vinnas en vida större garanti för bolagets framtid än nu kan ernås med den i Riksgäldskontoret inestående fonden. Denna fond skall nemligen, sedan den en gång blifvit utbetald, icke mera vara till finnandes och således derefter icke vara af någon betydelse för framtiden, då deremot en reservfond af nyss nämnda beskaffenhet skall, en gång uttömd, ånyo tillväxa och vara till nytta. Men en uppgörelse med bolaget härom skall i väsentlig mån försvåras, om det af Utskottet nu framlagda ackordsförslag godkännes, emedan naturligtvis bolaget derefter icke skall hafva anledning att gå in på någon ny uppgörelse, utan att därför betinga sig nya och ytterligare fördelar.

Jag vågar äfven påstå att, om det skulle vara i någon mån önskvärdt och angeläget för Riksdagen att uppgöra sin mera än 50-åriga fordran hos bolaget, det icke kan vara mindre önskvärdt och angeläget för Riksdagen att på samma gång äfven uppgöra sin i det närmaste lika gamla skuld till bolaget. Och detta så mycket hellre, som denna skuld synes vara af den beskaffenhet, att den är från Riksdagens sida ouppsägbar. Ätminstone torde icke Riksdagen kunna afbördas sig densamma utan att erhålla bolagets medgifvande.

Dessutom tillåter jag mig hemställa, om denna form af statsunderstöd kan anses fullt lämplig och tidsenlig. På senare tider hafva många företag uppstått i vårt land för allmännyttiga ändamål, hvaribland jag vill erinra om de många enskilda jernvägsbolagen. Vore det väl rimligt, att för dessa allmännyttiga företags framtida underhåll fonder afsattes för att af statsverket förvaltas och förräntas för de enskilda bolagens räkning. Jag tror det icke; och att detta slag af understöd är föråldradt numera, det visar sig deraf att Riksdagen frångått principen att i dylik form bevilja understöd.

Af dessa skäl finner jag det vara mindre lämpligt att bifalla Utskottets hemställan, innan behovet och önskvärdheten af en vidsträcktare uppgörelse än den Utskottet föreslagit blifvit behörligen pröfvade; och då för öfrigt icke den ringaste olägenhet kan

befaras uppstå genom att den ifrågasatta uppgörelsen uppskjutes ett eller annat år, får jag yrka afslag å Utskottets betänkande.

*Uppgörelse
med Södertelje kanal-
och sluss-
verksbolag af
dess skuld till
Riksbanken.
(Forts.)*

Herr Ekman, Johan Jacob: Jag medgifver, att den nu föreliggande frågan kan bedömas från flera olika sidor, ty här gäller att taga hänsyn till icke blott Riksbankens rätt, utan äfven de billighetsskäl, som kunna tala för eftergift af en större eller mindre del af bolagets skuld till banken, äfvensom detta bolags förmåga att betala det belopp, som kan varda bestämdt, hvarmed ock sammanhänger den viktiga frågan om underhållet af en så betydande kommunikationsled som Södertelje kanal. Det är icke lätt att afväga dessa olika och sins emellan ojemförliga förhållanden. Men om *en* sak kunna väl alla vara ense och det är att, när fråga förekommer om en uppgörelse mellan det allmänna och en enskild, der rätt och billighet icke så noga kunna afvägas, man i främsta rummet bör tillgodose den enskildes fördel; och af denna anledning anser jag, att Riksdagen har skäl att med mild hand tillvägagå mot bolaget. Nu kan visserligen å ena sidan, det vill säga af dem som vilja tillämpa stränga åtgärder mot kanalbolaget, åberopas den juridiska rätten, enligt hvilken bolaget skulle kunna åläggas att betala 3 procent ränta om året och möjligen. om bolagets ställning ansåges hafva kommit till den punkt att det dertill egde förmåga, äfven 4 procent årligen af det primitiva kapitalet; äfvensom att bolagsmännen allt sedan år 1847 årligen åtnjutit 4 procent i utdelning på det inbetalda aktiekapitalet; hvarjemte kunde tagas i betraktande, att åtskilliga af de nuvarande aktiegarne erhållit sina aktier för ett ej så litet billigare pris än det inbetalda beloppet. Och slutligen torde till stöd för denna uppfattning kunna anföras, att bolaget eger i kontanter och säkerhetshandlingar omkring 60,000 kronor.

Å andra sidan läser dock med allt skäl kunna anföras, såsom ock af en reservant blifvit framhållet, "att Riksdagen alltid ansett Södertelje kanal som ett allmännyttigt företag och särskildt (vid 1823 års riksdag) framhållit, bland annat, hurusom bolagsintressenterne utöfver åtagna och uppfyllda skyldigheter "ådagalagt ett särdeles berömvärdt patriotiskt nit". Härtill kan läggas, att ett utkräfvande af större belopp än 50,000 kronor skulle i väsentlig mån försvåra, om icke omöjliggöra en skälig framtida utdelning på bolagets aktier, hvarjemte såsom skäl för ett mildare tillvägagående jemväl kan anföras, att, om man till det belopp aktiegarne inbetalt lägger ränta för de tider, då ingen eller ringa utdelning kunnat lemnas, den årliga utdelning, som sedan år 1847 egt rum, icke uppgår till fullt *en* procent.

Jag tror därför, att Utskottet inslagit en lämplig medelväg genom sitt förslag och jag ber att i afseende på förhållandet till Riksgäldskontoret få nämna, att det der inestående belopp af 45,000 kronor icke kan rubbas utan bolagets samtycke. Åftalet härom beror nemligen på ett kontrakt mellan staten och Södertelje kanalbolag; och jag skulle anse det origtigt att söka rubba detsamma, då det innebär en garanti för kanalens framtida under-

Uppgörrelse
med Södertelje
kanal-
och sluss-
verksbolag af
dess skuld till
Riksbanken.
(Forts.)

håll. Tycker man, att man går för mildt till väga mot bolaget, om man blott ifrågasätter betalning af 50,000 kronor, så kan man ju hellre bestämma en större afbetalning till Riksbanken, samt lemna förhållandet till Riksgäldskontoret orubbadt.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag, men, om Herr Talmannen skulle uppfatta den mening såsom öfvervägande, hvilken går ut på afslag å betänkandet — hvilket väl skulle komma derpå an att man icke anser sig hafva någon utsigt att få förslaget igenom vid en gemensam votering, då Andra Kammaren temligen enhälligt afslagit detsamma — så skall jag icke begära votering, men det skulle synas mig lyckligt, om Kammaren ville bifalla Utskottets förslag.

Herr Wallenberg: Sedan vi nu hafva blifvit en så ultra fredlig nation, att vi icke på fyra år gifvit något anslag till flottans nybyggnad och stå i begrepp att afskrifva den indelta armén och nedsätta den värfvade, så måtte en fredens ära komma att inträda; och till följd deraf hoppas jag, att det måtte lyckas Stockholms stad och södra Sveriges kuststäder att få en länge närd önskan uppfylld, nemligen upprensningen af Baggens-stäket. Kommer detta att ske så att större fartyg kunna passera der, så kommer Södertelje kanal att förlora oerhördt derpå i trafikinkomst, och då genom Stäkets upprensning afståndet skulle förkortas med $6\frac{1}{2}$ sjömil, kan det icke gerna tänkas att det för en längre framtid får förblifva såsom det nu är. Jag tillåter mig att fästa uppmärksamheten på denna omständighet, som obestriddligen kommer att inverka menligt på kanalens värde och den inkomst den kan gifva samt på möjligheten att underhålla kanalen med en minskad inkomst; och därför anser jag det vara önskvärdt att man kommer till ett slut i denna fråga. Jag gör icke något yrkande, men jag har velat fästa uppmärksamheten på den omständigheten att Södertelje kanal är en egendom, hvars värde är i hög grad beroende på upprensningen af Baggens-stäket. Och att en sådan upprensning kommer att ske, derom är jag säker, äfven om jag icke får segla på det farvattnet.

Herr Peyron: Genom de två förste talarnes anföranden har jag icke rubbats i den åsigt jag inom Utskottet slutit mig till i denna fråga, hvilken för öfrigt blifvit med mycken samvetsgrannhet behandlad i Utskottet. Här har talats om det patriotiska företaget och om ömhet för aktieegarne; en reservant har äfven roat sig med att uträkna, att de stackars aktieegarne i medeltal fått allenast 1 procent i utdelning å det inbetalda aktiekapitalet. Jag tillåter mig då att fråga, om Herrarne äro af den tanken att de svenske, patriotiske män, som lemnat medel till detta allmännyttiga företag, gjort det hufvudsakligen för att få någon utdelning. Jag tror det icke. Jag antager att många af Herrarne ingått i aktieföretag och icke fått större utdelning än hvad ifrågavarande aktieegare erhållit. Tvärtom är det väl antagligt att de, som lemnat penningar till detta företag, ansett att de medel de

tillsläppte voro uppoffrade och att det var för den goda sakens skull de ingått i företaget. Att bland de nuvarande aktieegarne det skulle finnas ett större antal som tillhörde de ursprungliga, det vågar jag betvifla; de nuvarande aktieegarne hafva helt visst köpt sina aktier till mycket billigare pris än det ursprungliga.

Det kan visserligen tyckas vara en underlig uppgörelse att skänka efter någon del af bolagets skuld till ett af statens verk, Riksbanken, och deremot låta bolaget samtidigt behålla en sin fordran hos ett annat statens verk, Riksgäldskontoret, men denna fond å 45,000 kronor, som står hos Riksgäldskontoret och hvarå bolaget uppbär 5 procent årlig ränta, har ett alldeles särskildt ändamål. Det har redan blifvit sagdt, att den är afsedd till underhåll af kanalen, i fall det skulle behövas och bolaget saknade medel dertill. Derföre synes det mig icke vara skäl att indraga denna fond och dermed äfven den ränta bolaget deraf erhåller. Efter mitt sätt att se är den nu föreslagna uppgörelsen så rättvis och så billig, att bolaget aldrig kan hoppas påräkna en fördelaktigare. Man har sagt att det är en ackordsuppgörelse. Ja, det är det! Men denna fordran har sedan många år skrifvits inom linien, emedan den har ansetts vara osäker, och osäkra fordringar regleras oftast enligt öfverenskommelse.

Om Riksbanken icke för närvarande lyckas att göra upp med Södertelje kanalbolag, så är, enligt mitt förmenande, fara värdt, att det kommer att dröja länge, innan någon så ömsesidigt fördelaktig uppgörelse kommer till stånd som den nu föreslagna. Och då bolaget kan skatta sig lyckligt att få blifva qvitt sin skuld till Riksbanken med 50,000 kronor, så finner jag icke någon orsak att uppskjuta med frågans afgörande. Jag yrkar således bifall till Utskottets förslag.

Herr Stråle, Wilhelm: I anledning af den senaste talarrens yttrande ber jag att få upprepa, att det har visat sig vid bolagsstämmorna, att aktier till ganska betydligt antal ännu innehafvas af arfvingar efter åtminstone 3 af de ursprungliga deltagarna i företaget.

Herr Peyron: Jag vill visst icke bestrida, att åtskilliga aktier i detta bolag innehafvas af de ursprungliga aktieegarne, men jag vågar påstå, att de gått in i detta företag hufvudsakligen af orsak att det var ett allmännyttigt och patriotiskt företag och att de, till följd deraf, icke kunnat förvänta sig någon synnerlig afkastning.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes först proposition på bifall till memorialet och sedan på afslag derå; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Uppgörelse till Södertelje kanal- och slussverksbolag af dess skuld till Riksbanken.
(Forts.)

*Företrädes-
rätt till lån
i Riksbanken
mot säkerhet
af vissa obli-
gationer.*

Föredrogs å nyo Banko-Utskottets den 4 och 5 i denna månad bordlagda Utlåtande N:o 7, i anledning af väckt motion om företrädesrätt till lån i Riksbanken mot säkerhet af svenska statens och allmänna hypoteksbankens obligationer.

Herr Wallenberg: Jag ber att få fästa uppmärksamheten på, att, då jag vid nästlidne års riksdag väckte motion derom, att statens och allmänna hypoteksbankens räntebärande obligationer skulle i Riksbanken erhålla lånerätt med det belåningsvärde och mot den ränta, som fullmäktige bestämde, blef frågan afslagen. Bankofullmäktige uppgäfvo i sitt utlåtande i ämnet, att svenska penninginrättningar gerna kunde söka sitt stöd i utlandet. Jag tillät mig derföre att vid innevarande riksdag väcka motion, med den väsentliga skilnad i innehållet mot den förra, att så beskaffade obligationer icke skulle få belåningsrätt, men att de, så länge Riksbanken i sin vanliga utlåning lemnar ut penningar, skulle ega företrädesrätt framför andra hypotek. När åter Riksbanken icke lemnar ut penningar, utan upphör med sin utlåning, skulle dessa papper icke kunna påkalla att blifva belånade. Äfven i detta hänseende hafva fullmäktige och Banko-Utskottet samfaldt afstyrkt bifall till min framställning. Det vill säga, när man erbjuder till belåning statens obligationer, skulle man icke få åtnjuta något företräde framför dem, som söka lån på s. k. hypoteksreverser, som ofta äro skrifna för ändamålet och således icke äro annat än förblommerade borgensförbindelser. Det är något jag icke kan förstå, att man vidhåller en sådan åsigt, som icke kunde hafva gjort sig gällande för omkring tjugu år sedan. Det är alldeles klart, att i hvarje land bör finnas en hufvudbank, och denna bör låta sig angeläget vara att stödja den rörelse, som i landet finnes; och som hufvudbanken alltid har större resurser, bör den stödja den större rörelsen, ty den mindre rörelsen kunna de mindre bankerna betjena. Man har skrivit och talat mycket om nödvändigheten och önskvärdheten af att få en enda bank i landet, och man har åberopat franska banken såsom modell i detta hänseende, men jag vill upplysa om, i fall det är för någon obekant, att franska banken icke utlånar annat än till banker och bankirer och att de äro säkra på att der få belåna sådana utmärkta papper som franska statens räntebärande obligationer eller inscriptions i den stora statsskuld-boken. Det vore icke möjligt att drifva så stor rörelse, som det fins i Frankrike, om det icke egde en hufvudbank. Om den icke finnes, så måste den skapas. Då en statsbank finnes här, hvarföre skall den icke fungera som hufvudbank, hvarföre skall man icke erkänna skyldigheten att samverka för att förkofra det ekonomiska tillståndet i landet, utan hänvisa till utlandet för sådant, som man mycket väl kunde uträtta sjelf.

I motiven, som kommit till en del från bankofullmäktige, förekommer den uppgiften, att i allmänhet belånas sådana papper som de här ifrågavarande. Ja, det är just så, att i allmänhet belånas sådana papper, men det vill med andra ord säga A. får låna.

B. icke, C. får, D. får icke. Det är just hvad "i allmänhet belånas" betyder, om man tager reda på dess tillämpning, och så har det gått till i verkligheten, men rörelsen skulle gå jemnare och tryggare, om man visste, att man kunde påräkna att få lån mot första klass obligationer, när man tillfalligtvis behöfde det. Om man ser, att räntan står mycket lågt, så är det alldeles klart, att det är sådan tillgång på penningar, att alla, som hafva antagliga hypotek, veta att de få belåna dem. Man behöfver då icke en lång tid före utbetalningen låna upp och skrinlägga penningar och hålla större räntelös kassa än som eljest är behöflig, hvilket inverkar menligt på penningställningen, ty ju större räntelös kassa man behöfver hålla, dess högre ställer sig utlåningsräntan.

*Företrädes-
rätt till lån
i Riksbanken
mot säkerhet
af vissa obli-
gationer.
(Forts.)*

Det är vidare yttradt, att min motion skulle föranleda afsättandet af bestämda fonder. Jag har icke begärt något sådant, blott att dessa papper skulle hafva företräde framför andra sämre papper, utan afseende på låntagarens person.

Vidare är sagdt, att jag skulle misstagit mig, då jag uppgifvit, att i äldre bankoreglementen vissa obligationer, bland annat hypoteksföreningarnes och arméns ackordsamorteringsfonds, egt en gifven belåningsrätt i Riksbanken. Jag kan icke gå in på att jag misstagit mig i någon af de i min motion lemnade uppgifter, ty uti bankoreglementena från den tiden fins en så beskaffad bestämmelse, och i den tiden var aldrig någon tanke på, att man skulle få belåna en löpande forskrifning framför en hypoteksförenings obligation.

Det är äfven en annan omständighet, som gör att jag icke kan rätt förstå, hvarför icke Riksbanken går in på ett så beskaffadt förslag som det ifrågavarande. Riksbanken har deltagit i lån, som lemnats till staten, och vid sådant förhållande brukar en lånförmediande bank vara mån om att främja dessa obligationers anseende, och det kan icke nekas, att det är ett eget sätt att gå till väga, att, om jag deltagit i ett lån, jag sedermera icke bryr mig om det, utan nödgar obligationsinnehafvarne vända sig till andra för att få obligationerna belånade. Vanligen brukar man säga: det är goda papper, ty den eller den banken har varit med om låneuppgörelsen. Hvar och en bank, som är mån om sitt anseende, deltager icke i andra låneuppgörelser än dem, hvars obligationer den sedermera anser sig kunna belåna. Det är önskvärdt och alldeles nödvändigt att få ett kassapapper, å hvilket man kan vara säker om att få tillfälliga lån i Riksbanken. Jag har icke talat om förmånen af låg ränta, men jag säger, att då man så lifligt önskar att kunna frigöra oss från blankokrediten, får man också söka frigöra oss från det nu nödvändiga tillfälliga begagnandet af så beskaffade resurser.

Såsom hithörande må det tillåtas mig att erinra om den öfverläggning, som egde rum här den 26 Februari. Banko-Utskottets ordförande, Herr Johan Jacob Ekman, som tillika är ledamot af Skandinaviska kredit-aktiebolagets styrelse, behagade tilldela de enskilda bankerna en släng för det sätt, hvarpå de begagnade det lemnade vaxlingsförskottet, då de icke bemödade sig att sprida

*Företrädes-
rätt till lån
i Riksbanken
mot säkerhet
af vissa obli-
gationer.
(Forts.)*

Riksbankens femkrone-sedlar. Då jag för längesedan under många år satt i Banko-Utskottet, brukade Utskottet tillse, huru bankofullmäktige skötte sina åligganden, och icke endast taga för gifvet, att allt hvad Riksbankens styrelse gjorde skulle förhålligas och gillas, och att på andra bankinrättningar skulle kastas ett *odium* vid hvarje tillfälle. Nu är emellertid förhållandet ett annat. Om den ärade talaren gjort sig underrättad om, huru det gått till med vexlingsförskottet, så skulle han kommit under fund med att det är bankofullmäktiges fel, om det icke gått så bra, som det bort och kunnat, och det derföre att bankofullmäktige roa sig med att sila mygg, jag säger icke derföre att svälja kameler. Bankofullmäktige skickade icke ut dessa femkrone-sedlar, utan begärde att de skulle hemtas i banken, och att porto således skulle för dem af de enskilda bankerna betalas. Nu är det känt, att när man i andra sedelutgifvande banker reqvirerar penningar för sin vaxel, så får man sedlar kostnadsfritt sig tillsända, och derföre hafva de enskilda bankernas sedlar vunnit sin stora spridning. Nu fordrade Riksbanken, att förskottet skulle tagas ut der, och att de enskilda bankerna i landsorten skulle betala porto, hvarigenom åstadkoms att spridningen af Riksbankens femkrone-sedlar icke blef så stor. Jag tillägger, att den bank, jag har del i och i hvars styrelse jag har äran vara, icke begärt något vexlingsförskott, men den har i alla fall tillhandahållit sina räkningshafvare Riksbankens femkrone-sedlar.

En annan omständighet måste jag ytterligare besvära Kam-maren med. Enligt ett af förste notarien till mig lemnadt skriftligt utdrag af det stenografiska protokollet för den 26 Februari yttrade Herr Ekman, att Riksbankens vinst behöfdes i Riksbanken, bland annat, för de ökade anspråk, som ställas på Riksbanken, och den ökade betydelse, den har gent mot öfriga penningeinträttningar: "särskildt tror jag att de enskilda bankernas målsmän icke borde härmed vara missnöjde, om de ville erinra sig det betydliga handtag, som Riksbanken lemnade dem under krisen 1878—1879, uppgående inalles till inemot 6½ millioner kronor".

Då han yttrade sig så, för att göra ett slående intryck på sina åhörare, angaf han tydligt, att det var de enskilda bankerna, som fått ett handtag af sex och en half millioner, men i det af honom justerade protokollet har den ärade talaren försigtigtvis tillagt "och andra banker". Som det emellertid häntyder på, att den bank, med hvilken jag har att göra, skulle varit bland dem, som erhållit hjälp, vill jag till protokollet hafva antecknad, att något sådant icke egt rum, ty jag kallar icke det hjälp, att då krisen utbröt den 7 December 1878, jag underrättades den 27 Februari 1879 eller nära tre månader derefter, att fyra bland sju bankofullmäktige då beslutat sig för att rediskontera för Stockholms enskilda bank. Mera för att det skulle kunna konstateras än derför att det var behöfligt, anmälde jag vaxlar till rediskontering den 28 Februari för 209,979 kronor, den 18 Mars för 194,968 kronor och den 26 Mars för 103,652 kronor, af hvilka vaxlar aldrig någon kom tillbaka. Nu är det egendomligt att vilja på den omständig-

heten, att man rediskonterar, som borde vara en vanlig bankaffär, förklara det som ett handtag och påstå, att man varit fallfärdig för att man presenterat några vaxlar till rediskontering. Jag, som för min del i närmare tjugufem år varit verkställande direktör i en bank, har icke sagt om någon, som bär till mig goda vaxlar för diskontering: "den der har jag hulptit, den der har kommit hit, emedan han varit fallfärdig, för att få ett handtag." Jag yttrar icke något, som kan förklara en lånesökandes kredit. Jag tror att det vore riktigt, om samma grannligheten iakttagdes i Riksbanken.

*Företrädes-
rätt till lån
i Riksbanken
mot säkerhet
af vissa obli-
gationer.
(Forts.)*

Förr eller senare kommer man derhän, att en hufvudbank bör anse det tillhöra sin rörelse att rediskontera för smärre banker, hvarigenom hufvudbanken får största vinsten. Längre kommer det väl icke att dröja, förrän statens och allmänna hypoteksbankens obligationer, som äro landets förnämsta värdepapper, komma till den heder och det erkännande i Riksbanken, som de i alla tider åtnjutit vid belåning i Riksgäldskontoret. Jag gör icke något yrkande i ämnet.

Herr Ekman, Johan Jacob: Jag hade verkligen föreställt mig, att den näst föregående talaren, som är motionär i föreliggande fråga, skulle funnit de skäl, som Utskottet anfört, vara så pass öfvertygande, att han icke sökt försvara sin motion. Med ledsnad erfar jag emellertid, att han icke kommit till en sådan insigt; men då jag är öfvertygad om, att Kammararens öfrige ledamöter gilla den åsigt, Banko-Utskottet uttalat, och den ärade talaren icke gjort något yrkande, torde det vara tillräckligt, om jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Till bemötande af hvad den ärade talaren särskildt anfört emot mig och mitt yttrande vid ett föregående tillfälle, torde jag få åberopa hans egna ord, då han för några dagar sedan med allt fog yttrade i anledning af ett föregående yttrande af en annan af Kammararens ledamöter: "nog finner Herr Talmannen, att detta icke hör hit". Med samma skäl torde jag nu kunna yttra: nog finner både Herr Talmannen och Kammararens öfrige ledamöter, att hvad talaren nu anfört icke hör hit.

Jag tror mig icke hafva ändrat i protokollet det åberopade yttrandet, såsom det af mig afgafs. Har jag gjort något tillägg, så är det derföre att jag ansett mig vara viss på, att jag så yttrat mig, eller att jemte de enskilda bankerna äfven andra penninginstitutioner erhållit det omförmälda handtaget af Riksbanken; möjligen finnes det någon bland Kammararens ledamöter, som erinrar sig att så är förhållandet.

Herr Wallenberg: Herr Ekman kan vara öfvertygad om, att jag icke anser att han bortjusterat något med afsigt, men intrycket af hvad han yttrat förändras betydligt genom tillägget "andra penninginrättningar". Då här icke föres ett så strängt stenografiskt protokoll, att någon är oberättigad att göra sådant tillägg, så ligger ej heller häri något ondt, men jag har ansett

*Företrädes-
rätt till lån
i Riksbanken
mot säkerhet
af vissa obli-
gationer.
(Forts.)*

nödvändigt att påpeka detta, för att icke Herr Talmannen och Kammaren skulle tro, att det endast var de enskilda bankerna, som vid den ifrågasvarande tidpunkten voro nödställda.

Öfverläggningen var härmed slutad, och utlåtandet bifölls.

Föredrogos å nyo och biföllos Lag-Utskottets den 4 och 5 innevarande månad bordlagda Utlåtanden:

N:o 12, i anledning af väckt motion om förändrad lydelse af § 7, mom. 1 i förordningen om landsting den 21 Mars 1862;

N:o 13, i anledning af väckt motion om förslag till författning angående ordnande af pantlånerörelsen i riket; samt

N:o 16, i anledning af väckt motion angående omorganisation af underrätterna.

Föredrogs å nyo och bifölls Konstitutions-Utskottets den 8 och 9 innevarande Mars bordlagda Utlåtande N:o 3, i anledning af väckt motion om ändring i § 6 Regeringsformen.

*Ifrågasatt
utarbetande
af förslag till
tullförening
mellan Sve-
rige och
Norge.*

Föredrogs ånyo Bevillnings-Utskottets den 8 och 9 i denna månad bordlagda Betänkande N:o 6, i anledning af väckt förslag angående underdånig framställning hos Kongl. Maj:t om utarbetande och framläggande för nästa Riksdag af förslag till tullförening mellan Sverige och Norge.

Herr Wallberg: Till det slut Bevillnings-Utskottet kommit i detta betänkande har jag icke något att anmärka, men om jag i mitt anförande kommer att vidröra några andra saker än de som egentligen höra till detta ärende, ber jag om benägen ursäkt. Utskottet erinrar att den så kallade mellanrikslagen med få undantag medgifver full tullfrihet för alla svenska eller norska naturalster och tillverkningar, som införas landvägen eller sjöledes i ettdera rikets fartyg direkt från det ena landet till det andra, men huru tillämpas denna lag? Jo, varor från främmande länder importeras till Norge. Om dessa förädlas eller undergå den allra ringaste förändring, så öfvergå de till natur af norska produkter. Några få exempel vill jag anföra. Utländskt kläde förändras på så sätt i Norge, att deraf förfärdigas gångkläder, hvilka sedan ingå tullfritt till Sverige såsom norska produkter. Någon skulle kunna säga, att sömnadens dyrhet är af större betydelse än tyget. Vid alla tillfällen kan detta icke vara fallet, ty till exempel stora så kallade rundkappor, som införskrifvas, sys

ihop och förses med en krage i Norge, och dessa innehålla stora quantiteter kläde, som på sådant sätt inkommer tullfritt. Likaledes om damkappor endast förses med knappar eller spetsar och fransar i Norge, så importeras de till Sverige såsom norsk produkt. Än mera. Ylletyg sönderstyckas i tolf fot långa bitar, som i hvarje ända förses med en frans, hvarpå de importeras till Sverige såsom norska produkter och kallas för plaider. Det går ända derhän, att 30 till 40 fot af ett klädesstycke aftagas, läggas dubbelt och förses med en frans på hvarje ända. Man tycker att dessa plaider äro bra långa, men då heter det: i Sverige vill man hafva så långa plaider, och så komma de tullfritt in. Ja, det går än längre, färdigsyddas kläder komma från utlandet till Norge. De förändras i så måtto, att man till exempel i ett par byxor isyr knappar eller ett spänne, och så förvandlas de till norsk produkt. Äfven i fråga om större plagg, såsom en rock, behöfs endast att i densamma sätta en hank eller sy knappar, så undergår den metamorfosen att blifva norsk produkt eller alster. Jag var vittne till, huru en tysk profryttare utbjöd till en köpman här i Stockholm ett parti ylleskjortor, passande för sjömän, tilläggande: men ni skall taga in dem öfver Norge. Jag lemnar dem alldeles färdiga, med undantag af en söm i lifvet, som sedermera bör sys i Norge, då ylleskjortorna gå tullfritt in till Sverige såsom norsk produkt. Köpmannen afböjde anbudet i min närvaro. Han nämnde sedermera till mig, att det blefve nödvändigt att upprätta filialer i Norge för att möta konkurrensen. Så många sätt förekomma att få en vara öfver Norge tullfritt införd till Sverige. Den allra ringaste förändring gör en vara till norsk produkt. Likaså med duktyg, handdukar, lakan, örngått med flera dylika hushållspersedlar. Det behöfs blott att man sätter ett namn på dem, så ingå de till Sverige såsom norsk produkt. Jag frågar: kan detta vara öfverensstämmande med lagens andemening? Jag tror det icke. Följden är ju, att svenska statskassan kringskäres, och att den svenska industri, som beröres af tullen på dessa alster, undergräfvos. Jag är fullt öfvertygad om att dessa origtigheter blifva afhjelpade, då man fäster uppmärksamheten på dem, och jag har tagit mig friheten att till den främste ledamoten af tulldepartementet andraga detta ärende. Slutligen vill jag upplysa, att jag från Generaltullstyrelsens revisionsbyrås statistiska afdelning fått följande uppgifter öfver införseln från Norge, der det heter:

Kläder, ej specificerade:

Nya gångkläder eller delar deraf, samt nya färdigsyddas duktyg, handdukar, lakan, örngått med flera dylika hushållspersedlar, äfven då sådana klädes- eller hushållspersedlar eller delar deraf äro märkta eller försedda med broderier, galoner, fransar, spetsar eller blonder:

år 1875 värde i kronor	83,444: —
” 1876 d:o ”	126,181: —
” 1877 d:o ”	171,982: —
” 1878 d:o ”	250,418: —
” 1879 d:o ”	248,575: —

*Ifrågasatt
utarbetande
af förslag till
tullförening
mellan Sve-
rige och
Norge.
(Forts.)*

<i>Ifrågasatt</i>	Af ofvanskrifna partier har vid införsel tullfrihet egt rum:		
<i>utarbetande</i>	Af 1876 års import för.....	33,195	kronors värde,
<i>af förslag till</i>	” 1877 d:o	161,548	” d:o
<i>tullförening</i>	” 1878 d:o	240,612	” d:o
<i>mellan Sve-</i>	” 1879 d:o	239,458	” d:o
<i>rige och</i>			
<i>Norge.</i>			

(Forts.)

Under år 1880 har införseln af ofvannämnda slags varor, ensamt *landvägen* genom tullstationerna vid gränsen, från Norge utgjort 236,090 kronors värde, hvaraf 226,220 tullfritt.

Herr Bennich: Jag tillåter mig att till en början erinra derom, att här nu är fråga om Grefve Björnstjernas motion angående en tullförening med Norge, och till den frågan hör icke det ämne, som den siste ärade talaren här omförmälde. Men jag vill därför icke underlåta att fästa Kammarens uppmärksamhet på den innersta betydelsen af den ärade talarens anförande. Det ligger en klagan deri öfver den nu gällande mellanrikslagens bestämelse att svenska och norska produkter, som genom bearbetning blifvit så att säga naturaliserade i det ena eller andra landet, få tullfritt föras öfver gränsen. Denna klagan innebär således, att vi redan alltför mycket underlättat samfärdseln mellan de båda länderna och går följaktligen i en alldeles motsatt riktning mot hvad motionären afsett, nemligen att bereda ytterligare lättnader för handeln de förenade rikena emellan. Men i denna klagan ligger också något annat, nemligen att svenska och norska tulltaxorna icke hafva den likhet, som är önskvärd; och i det fallet är jag böjd att gifva den förre talaren rätt. Olyckligt är, att vi i Sverige, till följd af den protektionistiska anda, som här är rådande, belägga såväl ylle- som bomullsfabrikat med mycket högre tull än som i Norge är gällande. Rätta och enklaste sättet att förekomma de obehagligheter, som den siste talaren fäste sig vid, vore naturligtvis, att vi bringade våra tulltaxor till större likhet med hvarandra, ty i sådant fall skulle det icke blifva så lönande, som det nu måste vara, att till Norge införa en der lågt tullbeskattad råvara, derstädes förädla den och sedan införa den till Sverige, i stället för att direkt införa den hit. Men så snart den strängen vidröres, vill man just från det håll, der klagan nu föres, icke veta af någon jemkning i tullsätserna från vår sida. Naturligtvis skulle det vara önskligt att förmå Norge att höja sina tullsatser, så att äfven Norge finge vidkännas fördelarne af ett starkare skyddssystem, fördelar, som naturligtvis skulle komma den norske förbrukaren af kläder och andra varor icke till någon olägenhet alls, ty — såsom vi så ofta hört — ökar en tullsats ju icke priset på varan.

Vilja nu herrar protektionister åter bringa saken derhän, att vår mellanrikslag afstänger oss från Norge, och att den fria samfärdsel, som på senare tider i ganska väsentlig mån blifvit befrämjad, åter varder hindrad, bör dervid dock icke förbises, att det är icke allenast från Norge till Sverige, som import eger rum af der bearbetade utländska beredningsämnen, utan att äfven från svensk sida en dylik införsel till Norge eger rum. Det blir alltid

följden af en sådan traktat, som den vi nu hafva med Norge, att i ett fall det ena landet och i ett annat det andra finner, att dess statskassa kanske i någon mån och i synnerhet dess näringar få uthärda täflan med det andra landet mer än man kanske eljest vore böjd att underkasta sig. Så hafva vi vår fördel af att föra till Norge åtskilliga här förädlade produkter, och från Norge öfverföras till oss andra sådana produkter.

Jag tror icke att Kammaren eller Riksdagen kan ingå i någon pröfning af det sätt, på hvilket författningen tillämpas, ty det tillhör en helt annan auktoritet att bedöma; och finnes i det hänseendet någon anledning till klagan, ber jag att få hänvisa den värde talaren till rätta vägen att deri vinna rättelse. Jag ber äfven att få fästa uppmärksamheten derpå, att på vitsord af offentlig myndighet i afsändningsorten beror, om en artikel hänföres till svensk eller norsk produkt, då den föres till det andra landet. Skulle det vara händelsen, att norska offentliga myndigheter vitsorda en vara såsom norsk, utan att hon i Norge undergått sådan bearbetning, att den derigenom kan anses hafva blifvit naturaliserad, så är naturligtvis detta ett fel af den norska myndigheten, liksom det vore ett fel af svensk myndighet, om den såsom svenska legitimerade produkter, hvilka icke undergått sådan bearbetning, som skäligen gjort dem till svenska produkter. Men att ordna detta så, att det blir tillfredsställande ur skydssynpunkt, torde Herrarne finna vara förenadt med ytterligt stora svårigheter. Den ena gången säger man, att bearbetningen skall vara sådan, att det nedlagda arbetet motsvarar den färdiga varans halfta värde, en annan gång tre fjerdedelar eller sju åttondelar af dess värde. Men huru vill man fordra en sådan författning och en sådan tillämpning af densamma, att genom detaljundersökningar kunde utrönas, om det i det andra landet på en artikel nedlagda arbetet höjt produkten med hälften eller fem sjettedelar eller något dylikt af dess ursprungliga värde. Det är barnsligt att sätta i fråga en lagstiftning, vid tillämpningen hvaraf man skulle ingå i sådana detaljer, att ingen, med mindre han sutte på fabriken eller verkstaden och kontrollerade såväl arbetet från början till slut som dervid använda materialiers ursprung, skulle kunna gifva intyg om att tillräckligt arbete blifvit nedlagdt på artikeln för att den skulle kunna anses naturaliserad.

Vilja vi hafva ett fritt handelsumgänge med Norge, få vi icke vara allt för petiga i afseende å uppmätningen af, huru stor kvantitet svenskt eller norskt arbete ingår i den ena eller andra artikeln. Jag tror för öfrigt icke, att Sverige har att beklaga sig öfver mellanrikslagen; tvärtom har svenska industrien, sedan den nya mellanrikslagen tillkommit, vunnit betydlig marknad i Norge hvilket naturligtvis icke hindrar att här finnes en och annan skraddare, likasom äfven en eller annan fabrikant af ylle- eller bomullsvaror eller hvad det vara må, som tycker att det vore bättre, om äfven norska produkter vid införsel hos oss blefve belagda med Sveriges höga tullsatter.

*Ifrågasatt
utarbetande
af förslag till
tullförening
mellan Swe-
rige och
Norge.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
utarbetandé
af förslag till
tullförening
mellan Sve-
rige och
Norge.
(Forts.)*

Herr Wallberg: Den siste ärade talaren tilldelade mig förebråelser, för det jag i mitt anförande inblandat saker, som icke hörde till nu förevarande ärende. Jag ber i anledning deraf att få göra Kammaren uppmärksam på, att jag, då jag förra gången hade ordet, genast i början tog mig friheten begära tillgift af Kammaren, om jag inblandade något, som icke fans skäl att göra. Om jag nu ock gjort mig skyldig härtill, så har jag emellertid haft den tillfredsställelsen att få till Första Kammaren frambära, huru man går till väga och huru författningen så att säga eluderas; ty att sätta fransar i båda ändarne på ett stycke utländskt kläde och sedan importera det som norskt kläde, eller att sy knappar i ett par byxor och derigenom förvandla det till norsk produkt, kan det — jag vädjar till Kammaren — anses vara riktigt?

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, och betänkandet bifölls.

*Förmånsrätt
för kommunalutskylder.*

Föredrogs å nyo Lag-Utskottets den 8 och 9 innevarande månad bordlagda Utlåtande N:o 17, i anledning af väckt motion om stadgande af förmånsrätt för kommunalutskylder.

Herr Lagerstråle: Den fråga, som nu är genom motion framlagd till Riksdagens pröfning, har, såsom synes af betänkandet, år 1878 varit föremål för behandling; och då beslöt Riksdagen för sin del en författning af denna lydelse:

“Företrädesrätt till lös egendom tillkommer dernäst Kronan för galdenärs utskylder sista och löpande året, hvilka ej för fast egendom utgå, samt derefter landsting och kommuner för de till dem utgående utskylder för samma tid“.

Denna bestämmelse skulle införas i 12 § af 17 kapitlet Handelsbalken. När detta lagförslag förekom till granskning i Högsta Domstolen, anmärktes generelt mot detsamma, att införandet af nya tysta förmånsrätter icke kunde anses i allmänhet öfverensstämma med de regler, som borde gälla för en god kreditlagstiftning, och afstyrkte Högsta Domstolen på grund häraf antagandet af författningen. När sedermera den föredrogs hos Kongl. Maj:t, så, på sätt den till Riksdagen afåtna Kongl. skrivelsen innehåller, med afseende å hvad sålunda blifvit anmärkt, och då dels införandet af en tyst förmånsrätt för jemförelsevis så betydliga belopp som de, hvartill oguldna kommunalutskylder i vårt land stundom uppginge, kunde verka menligt på den allmänna krediten, och något tvingande behof af en sådan åtgärd, hvarom fråga under flera föregående riksdagar blifvit väckt, men afslagen, icke syntes vara ådagalagdt allenast genom detta Riksdagens beslut, dels ock syftemålet med förslagets antagande endast ofullständigt skulle vinnas, enär för kommunalutskylder för fast egendom icke kunnat stadgas förmånsrätt i samma egendom, såsom för kronans

ränta af fast egendom egde rum — fann Kongl. Maj:t icke skäl att till Riksdagens förslag lemna bifall.

Hvad nu först angår det i allmänhet uttalade omdömet, att tysta förmånsrätter icke äro önskvärda, skulle jag visserligen vilja medgifva befogenheten af en sådan anmärkning, så vidt här vore fråga om att stifta från början en ny lag om all slags förmånsrätt; men då vi redan hafva en lag, som innehåller åtskilliga tysta förmånsrätter och bland dem är inrymd en mycket hög plats för afgäld af fast egendom till kronan, som äfven har förmånsrätt i lös egendom för gäldenärs utskylder sista och löpande året, vill jag hemställa, huruvida det kan vara skäligt att från någorlunda jemförlig förmånsrätt utesluta de utskylder, som gå till kommunen. När 1734 års lag stiftades, funnos inga andra allmänna utskylder än till kronan. Kommunalväsendet var hos oss då föga utveckladt, och nästan det enda fall, då kommunen hade direkt utgift, var till fattigvården. Den till bestridande deraf nödiga afgäld utgick in natura från fastighet, och då kunde sålunda sällan uppstå brist i det, som skulle tillskjutas. Men allt efter som det kommunala lifvet blifvit utveckladt och behofven större, hafva utskylderna till kommunala ändamål vuxit i en proportion, som är både beaktansvärd och betungande. En del af de föremål, till hvilka dessa utskylder gå, äro fullt jemförliga med de föremål, hvartill utskylderna till kronan, eller bevillningen, användas. Jag vill i det hänseendet påpeka, att staten underhåller de allmänna läroverken, kommunen åter folkskolorna. Dessa skolor afse visserligen olika arter af bildningslinier, men äro dock af hufvudsakligen enahanda syfte. Medlen till bestridande af statens många olika utgifter tagas icke från särskilda inkomster utan från inkomsterna i sin helhet, men staten har trygghet för att alla dess inkomster utgå med förmånsrätt. Kan då vara någon obillighet i att utsträcka denna förmånsrätt till sådana utskylder, som utgå för i många fall likartade ändamål med dem, som kronan har att ombestyras?

Skälet för afslag var äfven det, att föregående Riksdagar afslagit en så beskaffad framställning om förmånsrätt för kommunalutskylder och att det icke vore ådagalagdt allenast genom ett riksdagsbeslut, att en motsatt åsigt borde anses såsom gällande. Om Riksdagen nu för andra gången fattar ett likartadt beslut, är åtminstone den invändningen undanröjd.

Den tredje mot förslaget framställda anmärkningen var, att syftemålet med förslaget antagande endast ofullständigt skulle vinnas, enär för kommunalutskylder för fast egendom icke kunnat stadgas förmånsrätt i samma egendom, såsom för kronans ränta af fast egendom egde rum. I den betänkandet bifogade reservation, som af flere ledamöter i Lag-Utskottet blifvit afgifven, är förslaget, att förmånsrätt gifves äfven åt så beskaffade utskylder, som utgå från fast egendom, ehuru icke så högt uppe i förmånsrättsordningen som för kronan. Man har nemligen ansett, att det vore snart sagdt omöjligt att få Riksdagens godkännande till en så hög förmånsrätt, men man har ändock velat vinna syftemålet

*Förmånsrätt
för kommunalutskylder.
(Forts.)*

*Förmånsrätt
för kommunalutskylder.
(Forts.)*

i viss grad genom att bereda dessa utskylder till kommunen från fast egendom samma förmånsrätt, som tillkommer andra i 12 § af 17 kapitlet Handelsbalken omförmälda utskylder. Redan detta vore ju en stor fördel, kommunen finge åtminstone förmånsrätt framför de oprioriterade borgenärerna, en fördel som efter min förmening vore fullt befogad. Möjligen frågar man, hvarför äro dessa utskylder af en annan beskaffenhet än fordringar i allmänhet? Jo, därför att det icke beror på den enskilde att afgöra, om han vill utgifva dessa utskylder eller till hvad belopp han må göra det. Det är dels lagen, som stadgar att de skola utgöras, dels kommunen, som med beslutanderätt afgör att de skola utgå. Tysta äro dessa utskylder icke i den meningen, att icke en hvar samhällsmedlem känner, att kommunala utskylder skola utgå af alla dem, som uppnått en viss ålder och icke stå i vissa undantagskategorier. Alla andra fordringsegare hafva deremot sjelfve inlåtit sig i transaktion med gäldenären, och man kan vid sådant förhållande icke säga, att deras rätt trädess för nära, om så beskaffade utskylder som de, hvarom här är fråga, gå framför deras fordringar.

Den förmånsrätt, som i reservationen är föreslagen, afser icke att i någon mån minska den förmånsrätt, som tillkommer inteckningar — så långt har man icke velat gå — utan endast att bereda inteckningar och en del andra fordringar en underordnad plats för dessa kommunala utskylder, och jag får erkänna, att jag tycker att det är den billigaste fordran, som kan framställas. Hvem får vidkännas, om sådana utskylder icke utgå i en konkurs? Icke gäldenären, utan alla öfriga kommunens medlemmar, hvilka få på sig uttaxerad det belopp af kommunala utskylder, som i en konkurs icke utgår. Att freda dem från en sådan utgift kan väl vara värdt en lagstiftning, och jag anhåller därför, att, med afslag å Lag-Utskottets betänkande, Kammaren måtte bifalla den reservation, som finnes detsamma vidfogad och som innehåller: "att Riksdagen ville för sin del besluta följande förändrade lydelse af 12 § i 17 kapitlet Handelsbalken, sådant nämnda lagrum lyder enligt Kongl. förordningen den 8 Oktober 1861.

Företrädesrätt till lös egendom tillkommer dernäst kronan för gäldenärs utskylder sista och löpande året, hvilka ej för fast egendom utgå, samt derefter landsting och kommuner för de till dem utgående utskylder för samma tid. Häftar egare till fast egendom för sådana utskylder, gånge de med förmånsrätt ut jemväl ur fastigheten".

Herr Asplund: Det är icke rätt hugnesamt att, såsom ledamot i Lag-Utskottet och tillhörande det flertal af detsamma, som framlagt ifrågavarande betänkande, uppträda mot en reservant, som har Kammarens öra så mycket, som den föregående talaren, helst då han är sekunderad af andra framstående medlemmar af Utskottet till ganska stort antal. Jag vill emellertid försöka att försvara den ståndpunkt, Lag-Utskottet här intagit.

Det är icke för Kammaren obekant — och det har äfven nyss

påpekats af den föregående talaren — att denna fråga flera gånger varit föremål för Riksdagens pröfning; men alla gånger intill 1878 har också Riksdagen afslagit de framställningar om förmånsrättens utsträckande till kommunala utskylder, som blifvit hos Riksdagen gjorda. Skälet för dessa afslag återfinnes till sin hufvudsakligaste kärnpunkt i det yttrande, som Högsta Domstolen afgaf rörande Riksdagens framställning år 1878, nemligen att det vore att utsträcka de tysta förmånsrätterna. Det torde väl icke nekas, att det ingår i en sund kreditlagstiftning att så mycket som möjligt minska dessa förmånsrätter och alldeles icke att utsträcka dem. Icke heller torde det lida något tvifvel, att, såsom Högsta Domstolen sagt, en sådan utsträckning af de tysta förmånsrätterna skulle inverka på *den allmänna krediten*, alldeles icke särskildt på *fastighetskrediten*, såsom reservanterna i sin reservation yttrat; och åtskilligt, af hvad den föregående talaren yttrat, synes gifva stöd åt att så skulle blifva förhållandet. Det återopades af honom såsom stöd för utsträckningen, att den vore en billig och rättvis konsekvens af den förmånsrätt, kronan redan har. Denna kronans förmånsrätt vill jag medgifva är mycket gammal, men att bibehålla en gammal förmånsrätt, som möjligen kan vara ganska obillig, orättvis och icke öfverensstämmande med de sunda åsikter i fråga om kreditlagstiftningen, som nu göra sig gällande, är dock något helt annat, helst något förslag om afskaffandet deraf ej föreligger, än att med anledning dessa gällande tysta förmånsrätter utsträcka dem, emedan, som man säger, det vore billigt och följdriktigt. Om man påstår det vara lika billigt att utsträcka förmånsrätten till kommunala utskylder, som att bibehålla den för kronan gällande, kan man ock säga, att lika billigt skulle det vara att utsträcka andra tysta förmånsrätter till föremål, för hvilka billigheten talar jemnt upp lika mycket. Det är således icke något hållbart skäl att vilja draga konsekvenser i motsats mot hvad de sunda lagstifningsgrundsatserna, framför allt på senare tider, velat göra gällande. Detta skäl gäller följaktligen icke.

Man säger dessutom, att kommunalutskylder äro af samma beskaffenhet, som utskylderna till kronan. I någon viss mån, men icke i många punkter, öfverensstämma de. Man kan väl med skäl säga, att kronoutskylderna i allmänhet kunna väntas mera afse nödiga och nyttiga föremål än kommunalutskylderna. Deras föremål vexla med uppfattningen inom kommunen; den ena dagen besluter man anvisa medel till ett företag, som måste ske, den andra till exempel till en jernvägsanläggning, som man tror vara både nödig och nyttig, men som kanske i sjelfva verket icke är någotdera. Kronoutskylderna uppgå dessutom till ganska obetydligt belopp; de verka således i sitt närvarande omfång ganska ringa på krediten. Kommunalutskylderna deremot äro i hög grad vexlande, och de hafva på senare tider sprungit upp till ett förhållande mot kronoutskylderna, hvarom man förr icke gjorde sig ett begrepp, och de kunna springa upp ändå mera. De äro således alldeles oberäknliga. Att nu stadga förmånsrätt för så oberäknliga utskylder måste naturligtvis verka störande på krediten.

*Förmånsrätt
för kommunalutskylder.
(Forts.)*

Förmånsrätt
för kommunalutskylder.
(Forts.)

Man säger, att de enskilda fordringsegare, som inlåtit sig i af-tal med den kommunalmedlem, hvars utskylder icke kunna utgå, få skylla sig sjelfva. De viste, att hvarje kommunalmedlem kan åläggas stora utskylder till kommunen, och därför böra de akta sig. Man tillägger också, att den enskilde kommunalmedlemmen icke sjelf kan bestämma sina kommunalutskylder; de åläggas honom af kommunen. Detta tillsammans är väl det bästa beviset på, huru menligt det skulle verka på krediten, om utskylderna ut-gingo med förmånsrätt; ty den, som vill inlåta sig med någon enskild kommunalmedlem i enskilda affärer, han kan, om den nu ifråga-satta lagstiftningen kommer till stånd, tänka och säga: huru skall jag våga detta? Jag vet att mannen är redbar, och jag känner hans ekonomiska ställning i detta ögonblick, men låt komma ett kommunalstämmobeslut, som ålägger honom stora utgifter, och jag känner ingenting om hans ställning sedan. Förmånsrättens ut-sträckande skulle således verka i hög grad störande på den all-männa krediten, en omständighet som synes mig vara ett kraftigt skäl mot vidtagandet af en sådan åtgärd.

Reservanterna hafva icke velat respektera Kongl. Maj:ts af-slag på Riksdagens framställning år 1878. Nämnda år beslöto båda Kamrarne, men med mycket knapp majoritet, en framställning till Kongl. Maj:t i detta ämne. Det var ungefär tio röster, som skilde i hvardera Kammaren, i Första Kammaren 43 mot 33 och i den Andra 79 mot 68. Jag vet visserligen att det icke är tillåtet, åt-minstone icke af Bevillnings-Utskottet, att här tala om röstskil-nad, då det är fråga om att respektera Riksdagens beslut, men här är också egentligen fråga om att respektera Kongl. Maj:ts be-slut. När Kongl. Maj:t så nyligen med stöd af Högsta Domstolens anmärkningar afslagit en af en knapp majoritet i Riksdagen be-slutad framställning, är väl icke skäl att nu återupprepa den, framför allt då så många skäl i sjelfva saken tala mot en sådan fram-ställning. Emellertid hafva reservanterna fäst sig vid två om-ständigheter, som åberopas såsom stöd för afslaget hos Kongl. Maj:t. Det heter der nemligen, att något tvingande behof af en sådan utsträckning af förmånsrätten som den ifrågasatta icke syntes vara ådagalagdt allenast genom detta Riksdagens beslut. De hafva lagt mycken vikt på ordet "*detta*" och velat tolka ordalagen så, som skulle Kongl. Maj:t sagt: Sedan Riksdagen flera gånger afslagit sådana framställningar, så är det icke för mig nog, att *ett* riksdagsbeslut föranleder en framställning i motsatt syfte, utan jag vill hafva två eller flera dylika framställningar. För min del kan jag icke tänka mig, att Kongl. Maj:t haft en sådan mening, utan tror honom hafva menat, att det icke är nog med att Riksdagen besluter, utan att det behöfs äfven andra omstän-digheter. Äfven hafva reservanterna fäst sig vid, att Kongl. Maj:t sagt, att förslagets syftemål endast ofullständigt skulle vin-nas genom antagande af det 1878 framlagda förslaget, enär deri för kommunalutskylder för fast egendom icke stadgades förmåns-rätt i samma egendom, såsom för kronans ränta af fast egendom egde rum. Nu hafva reservanterna velat afhjelpa detta genom att

utsträcka förmånsrätten till fast egendom. Men huru hafva de gjort detta? Huru är deras förslag affattadt? Jag ber att få fästa uppmärksamheten på, att, sedan de förändrat 12 § i 17 kapitlet Handelsbalken i första delen af sitt förslag till en med Riksdagens förra hemställen öfverensstämmande lydelse, nemligen så att landsting och kommuner efter kronan skulle ega företradesrätt till lös egendom för de till dem utgående utskylder för sista och löpande året, reservanternas hafva tillagt följande: "Häftar egare till fast egendom för sådana utskylder, gånge de med förmånsrätt ut jemväl ur fastigheten". Jag ber att få fråga reservanternas: med hvilken förmånsrätt? I hvad ordning skola dessa utskylder gå ut af fastigheten? Den förre talaren har muntligen tolkat detta stadgande så, att utskylderna skola utgå efter alla andra fordringar, hvarför fastigheten häftar, men emellertid äro ordalagen sväfvande. 17 kapitlet Handelsbalken säger, då det uppräknar förmånsrätterna: dernäst kommer den och sedan den; men den omständighet, att den af reservanternas nu föreslagna förmånsrätten i fast egendom står omnämnd i 12 §, förutsätter icke att den skall gå ut efter den förmånsrätt, som förvärfvas genom inteckning. Man kan möjligen tolka sig till det, men icke är det så, som lag skall skrivas, och förslaget är icke acceptabelt i formen, om det ock vore det i sak. Dessutom innehåller förslaget icke någon bestämmelse, först och främst huruvida det endast är de utskylder, som utgå allenast af fast egendom, hvilka skola derur gå ut med förmånsrätt, eller om så skall vara förhållandet med *alla* utskylderna, således äfven med dem, som icke vidlåda fastigheten ensamt; och om det senare är fallet, finnes ingen bestämmelse om, i hvad mån de skola utgå ur det ena eller andra, om först ur fastigheten, och hvad der brister ur den lösa egendomen, eller tvärtom. Jag kan således för min del icke se, att här föreligger något skäl att förnya en framställning i detta ämne hos Kongl. Maj:t eller att, om mot all förväntan Första Kammaren skulle anse det nödvändigt, det kan ske i den form, som af reservanternas är föreslagen. Jag hemställer därför, att Utskottets betänkande måtte af Kam-maren bifallas.

Herr St. dell: Om jag skulle säga min tanke rent ut, så har jag icke något emot, om förmånsrätt medgäfvos för kommunala utskylder; men skall en sådan lagstiftning införas, lärar det icke kunna blifva den, som reservanternas här föreslagit. Det går väl icke an att i 12 § af 17 kapitlet Handelsbalken, som handlar om förmånsrätt i lös egendom, tala om sådan rätt i fast egendom, och man borde väl åtminstone säga, hvilken och hurudan denna förmånsrätt skulle vara.

Då, såsom den siste talaren anmärkt, Kongl. Maj:t så nyligen som den 8 Januari 1879 förklarar, att han icke kunde lemna sitt bifall till Riksdagens beslut om förmånsrätt för kommunala utskylder, torde det icke vara i sin ordning att nu, år 1881, å nyo ingå med en underdånig skrivelse i samma ämne; och det är af detta skäl, som jag för min del, såsom ledamot af Utskottet, bidragit till det

Förmånsrätt
för kommunala
utskylder.
(Forts.)

Förmånsrätt för kommunalutskylder. slut, hvartill Utskottet kommit, och nu anhåller om proposition på bifall till Utskottets betänkande.

(Forts.)

Friherre Hamilton: Såsom ett skäl, hvarför den af Herr Lagerstråle med flere afgifna reservation icke borde antagas, har anförts, att den utsträckning af den tysta förmånsrätten, som derigenom skulle ega rum, kunde märkbart inverka på den allmänna krediten. För min del anser jag, att det vore ganska illa, om folk i allmänhet toge sin kredit så hårdt i anspråk, att den skulle störas häraf; men om någon gått så långt i skuldsättning, att hans tillgångar ej räcka till komunalutskyldernas betalande, så vore det sannerligen ingen skada, om den lilla återstod af kredit, som han möjligen kunde ega, blefve honom genom ett dylikt stadgande fråntagen.

Man har äfven sagt att den förmånsrätt till betalning, som lägen redan tillerkänner kronoutskylder, ej borde utsträckas till kommunalutskylder, emedan dessa senare ej skulle användas till så allmänt nyttiga och nödiga ändamål. Hvad detta beträffar, så, ehuru kommunalutskylderna på olika sätt uttagas och af olika myndigheter användas än hvad förhållandet är med kronoutskylderna, är väl ändock äfven kommunen en allmän institution och man får väl icke anse, att de ändamål, hvartill kommunen använder sina medel, äro mindre nyttiga än de, hvartill staten använder sina. Jag anser tvärtom, att kommunens utgifter genomgå en mera grundlig granskning, innan de beviljas, än förhållandet ofta är med statens afgifter; ty hvar och en känner vida bättre, på hvad sätt kommunens utgifter komma att drabba hans egen pung, än han eger sådan kännedom med afseende på statsutgifterna.

Att reservanterna icke skulle hafva respekterat Kongl. Maj:ts afslag å Riksdagens skrifvelse år 1878, vågar jag bestrida; men med all skyldig respekt för ett dylikt utlåtande från Kongl. Maj:t, må det väl vara en reservants rättighet att, om han anser, att de omständigheter, som framkallat Riksdagens skrifvelse, fortfarande och kanske i högre grad än förut kvarstå, å nyo tillstyrka en underdånig framställning i ärendet. Det kan ju hända, att Kongl. Maj:ts regering fäster afseende vid en sådan förnyad framställning, och om den icke gör det nu, så kanske den gör det framdeles, och det är därför af vigt, att frågan hålles vid lif.

Hvad beträffar frågan, huruvida förmånsrätten skall utsträckas äfven till fast egendom, så finner jag det vara helt naturligt, att så bör ske, och då man icke går längre än att sätta den näst efter inteckningar, så har man ju icke i ringaste mån skadat fastighetskrediten.

Jag finner intet skäl, hvarför reservationen icke skulle kunna bifallas, och ber därför att hos Kammaren få anhålla derom.

Grefve Mörner: Det är icke svårt att begripa, hvarför saker, som tyckas hafva den tydligaste rättvisa för sig, stundom likväl blifva föremål för motstånd. Det har blifvit sagdt och kan icke bestridas, att det icke beror af personer sjelfve att bestämma sina kom-

munalutskylder, ty i någon kommun måste man bo, och der får man underkasta sig gällande förhållanden. Nu hafva här blifvit utmålade de svåra följderna af förmånsrätt för kommunalutskylder; men vi veta ju, att dessa utskylder icke gerna uppgå till sådana belopp, att de kunna störande inverka på kreditförhållandena man och man emellan. Deremot är det origtigt, att om en person, som disponerar t. ex. 1,000 fyrkar, skulle komma på obestånd, de öfrige kommunalmedlemmarne då skulle få vidkännas den utgift honom ålegat. För dem, synnerligast om det vore en liten socken, kunde det blifva känbart nog, men icke kunde betalningen väsentligt inverka till förfång för hans öfriga kreditorer, om liqviden ur hans bo utginge.

Tyst förmånsrätt kan man knappt kalla det; ty hvar och en vet ju, att kommunalutskylder finnas och att de måste utgå, och hvari ligger då den stora vådan af att inrymma dessa utskylder den anspråkslösa platsen näst efter kronoutskylderna?

Man har invänt, att den föreslagna lagstiftningen icke skulle vara nog tydlig, och en ärad talare har fäst sig vid redaktionen af det sista momentet i det af reservanterna föreslagna stadgandet: "häftar egare till fast egendom för sådane utskylder, gånge de med förmånsrätt ut jemväl ur fastigheten". Jag beklagar, att icke min ärade motståndare är ledamot af Lagberedningen; ty då kunde man hysa den öfvertygelse, att författningar i allmänhet blefve affattade i sådana ordalag, att de icke gifve anledning till tvetydlighet. Eljest ber jag få fråga, hvilken lag är så skrifven, att, om man företager sig att vända och vrida på densamma, man icke kan deraf få olika meningar. Annars, hvarföre hafva behöfts alla förordningar, som afsett att förklara 1734 års lag; huru kunna hos domare olika meningar uppstå om lagens mening i så många fall. Lagarne äro dock alla skrifna och antagna i den tron, att de vore tydliga, men hafva likväl befunnits otydliga.

Man har äfven anmärkt, att Kongl. Maj:t nyss afslagit Riksdagens hemställan, och man har fäst sig dervid, att Kongl. Maj:t yttrat, att behofvet af den föreslagna åtgärden icke syntes vara ådagalagdt "allenast genom *detta Riksdagens beslut*". Det är dock möjligt, att det icke blott var Riksdagens beslut utan äfven andra omständigheter, som dermed afsågs; och ett grundskäl för Kongl. Maj:ts afslag var i alla fall den brist, som blefve undanröjd genom det nu föreliggande förslaget, att kommunalutskylder af fastighet äfven skulle utgå med förmånsrätt. Det lärer väl för öfrigt icke kunna nekas, att om representationen åtskilliga gånger återkommer med anhållan om ett stadgande alltjemt i samma syfte, så är väl detta en tydlig anvisning derpå, att inom landet kännas behof af sådan lag. Om i sådana fall Kongl. Maj:t icke vill antaga just det förslaget, som Riksdagen framlagt, så vinnes i allt fall, att regeringen låter utarbета och framlägga ett annat förslag för samma ändamål. Jag kan nemligen icke föreställa mig, att en regering kan anse det ligga utom dess skyldighet att söka gifva akt på alla samhällets behof, och att det endast tillkommer den att företaga en eller annan saillant fråga, men låta allt det öfriga

*Förmånsrätt
för kommunalutskylder.
(Forts.)*

*Förmånsrätt
för kommu-
nalutskylder.
(Forts.)*

gå uppmärksammat; åtminstone hoppas jag, vi icke må erhålla en sådan styrelse här i Sverige. Det ligger alltså icke så liten vikt på att Riksdagen uttalar sina önsknings, i synnerhet i ett sådant fall som det nu föreliggande, der förslaget framkommit i en så betydligt förändrad form, antagligen mycket fullständigare än förra gången. Jag har icke mycket att tillägga. Frågan har varit debatterad, ehuru jag icke minnes, om det varit så särdeles många gånger. Den har emellertid gått igenom vid riksdagen. Majoriteten var knapp, säger man. Den var dock icke så knapp, och dervid vill jag fästa uppmärksamheten på det besynnerliga förhållandet med lagfrågornas behandling här i Riksdagen. Det är som om icke rikets väl berodde af dem, och det kan hända att sådana frågor diskuteras inför en Kammare så glest besatt, att det kan väcka förvåning att så viktiga saker öfverlemnas till afgörande af ett så ringa antal ledamöter. Jag kan icke tolka detta annorlunda, än att de öfriga ledamöterna äro så öfvertygade om kloketen af deras beslut, som här utgöra majoriteten, att de genom ett tyst medgifvande öfverlemna åt dessa att rösta. De som bifallit förslaget kunna således tillägna sig alla deras röster, som icke voro närvarande, och vid sådant förhållande blir majoriteten ingalunda ringa, utan tvärtom ganska imponerande. Jag yrkar bifall till reservationen och afslag å Utskottets förslag.

Herr Bennich: Jag vill icke ingå i någon närmare undersökning angående de redaktionsförslag, som äro ifrågasatta, ehuru jag må bekänna, att de anmärkningar, som blifvit framställda af min länskamrat emot reservanternas redaktion, synas mig vara fullkomligt berättigade. Jag vill endast fästa uppmärksamheten på den frågan, huruvida i rättsförhållandet mellan en gäldenär, hans fordringsegare och kommunen, der han har kommunalutskylder oguldne, det finnes någon giltig grund för en bestämmelse, att kommunen skulle hafva företräde framför de enskilda fordringsegarne. Alla dessa, som kanske icke hafva det ringaste att skaffa med kommunens angelägenheter, få betala utskylder till kommunen, därför att de råka vara nog olyckliga att hafva fordran hos en person, som tillhör samma kommun. Dessa fordringsegare, som i regeln göra stora förluster ändå, få nu tillika vidkännas kostnaderna för kommunala angelägenheter, i hvilka de icke hafva någon del. Om någon skall vidkännas den förlusten, så synes det mig vara lämpligare, att den kommun, för hvars angelägenheter utskylderna skola utgå, på sina medlemmar fördelade förlusten, än att gäldenärens fordringsegare jemte sitt öfriga lidande äfven skulle bidra till en för dem främmande kommuns angelägenheter. På denna grund anser jag det vara lämpligare både att kommunen saknade förmånsrätt för sina utskylder, och att kronan saknade den förmånsrätt, hon nu åtnjuter. Jag vill icke gå i en riktning, som strider mot denna uppfattning, och därför hemställer jag om bifall till Utskottets hemställan.

Herr Lagerstråle: Den siste talaren var åtminstone konse-

qvent i sin åsigt, att icke blott den nu föreslagna förmånsrätten för kommunalutskylder skulle förnekas, utan äfven företrädesrätten för kronans utskylder borttagas. I sådant fall skulle ju inga anspråk i detta afseende förefinnas för kommunen, om nemligen kronan efterskänkte sin rätt. Men jag kan icke lemna obemärkt den af honom förda talan, att fordringsegarne skulle hafva större anspråk än kommunen att utfä sina fordringar. Det är ju i *alla* kommuner som kommunalutskylder finnas; detta är alltså icke något obekant förhållande och följaktligen vet hvarje fordringsegare af detsammas tillvaro. Deras belopp kunna vexla, men icke så mycket, att icke resultatet af den förmånsrätt, som skulle tilläggas dem, kan någorlunda för de olika individerna beräknas. Om, såsom en talare framhöll, kommunens beslut omfattade endast tillfälliga behof såsom t. ex. en jernvägsanläggning, så vore anmärkningen mera riktig; men det hör väl till undantagen att sådant utgör hufvudsakliga beloppet af kommunalutskylderna. Hufvudsaken är de stora bidragen till fattigvård och folkskolor. Enhvar som deltagar i den kommunala förvaltningen finner, att detta är de två stora siffrorna, som uttaxeras öfverallt, ehuru till olika belopp i olika kommuner. De afse alltså föremål, som icke blott äro nödvändiga och nyttiga, utan dertill äro anbefalda åt kommunens underhåll. Det beror icke på kommunen att säga: vi vilja icke hafva folkskola eller fattigvård. Vid sådant förhållande har kommunen anspråk på att ställas i någorlunda jemlikhet med kronan.

*Förmånsrätt
för kommunalutskylder.
(Forts.)*

Den förste talaren framstälde en anmärkning mot redaktionen och jag erkänner befogetheten deraf, ehuru jag icke kan tro, att någon tvekan skulle uppstå i tillämpningen, äfven om den nuvarande lydelsen bibehölles. Dess syfte är naturligtvis att förmånsrätten i fastighet endast skall tillkomma utskylder, som för fast egendom utgå. Hvad deremot angår platsen bland förmånsrätterna, så kan väl enligt den föreslagna lydelsen denna icke vara någon annan än den, som inrymmes enligt 12 §.

Jag är tveksam, huruvida jag skall yrka återremiss eller ansluta mig till Grefve Mörners åsigt och äfven utan en fullt exakt redaktion yrka bifall till förslaget. Såsom nämnde talare anmärkte, har Riksdagens beslut, om det godkänner förslaget, alltid den verkan, att det angifver hvad Riksdagen vill och, om i sådant fall Kongl. Maj:t fäster afseende vid beslutet, afslås möjligen redaktionsförslaget, men ett annat och bättre blir till en annan Riksdag utarbetadt. Oaktadt Lag-Utskottet för närvarande icke har några större frågor oafgjorda, anser jag mig likväl, då återremisser på senare tider icke varit af Riksdagen omfattade med någon förkärlek, böra yrka bifall till reservationen.

Herr Asplund: Jag ber om ursäkt, om jag ännu en gång tager Kammarrens uppmärksamhet i anspråk i denna fråga; men jag ber att få varna Kammarren från att beträda den väg, den siste ärade talaren föreslagit nemligen att, sedan inför Kammarren anmärkningar gjorts mot ett redaktionsförslag och dessa anmärk-

*Förmånsrätt
för kommunalutskylder.
(Forts.)*

ningars befoegenhet blifvit erkänd, Kammaren skulle bifalla samma förslag under förutsättning, att Kongl. Maj:t eger kraft nog att rätta de misstag, som blifvit gjorda och erkända. Mig synes det icke vara Kammaren värdigt att så förfara och då anmärkningarne icke är af någon obetydlig beskaffenhet samt allt synes mig tala för afslag å reservationen, ber jag att fortfarande få yrka bifall till Utskottets hemställan.

Friherre Barnekow: Jag skall be att i någon mån få bemöta Herr Bennichs anförande, att alla fordringsegare skulle hafva samma rätt, och skall därför välja ett exempel. Jag antager, att i en kommun finnes en stor fabrik, som sysselsätter många arbetare och åstadkommer en stor fattigvård; fabrikssegaren gör cession och den återstående delen af kommunen, som består af flere mindre hemmansegare, får icke ut sin fordran; då inträffar det, att desse få betala fabriksens andel i kommunalutskylderna. De hafva nemligen utan sitt eget förvällande inlåtit sig i affärer med denne person, som eger fabriken; men om man lånar en person pengar, så sker det af fri vilja. Det är endast detta jag velat påpeka, och skulle vilja yrka bifall till reservationen; men då en anmärkning förekommit emot redaktionen, ber jag få yrka återremiss.

Herr Samzelius: Jag ber om ursäkt att jag tager ordet i denna fråga, under hvars diskuterande jag icke haft tid förut uppehålla mig i Kammaren, hvarför jag möjligen kan komma att yttra något, som redan blifvit anfördt.

Kan man utgå från Herr Bennichs åsigt, att äfven kronan skulle förnekas förmånsrätt för utskylder, så ligger det konsekvens i yrkandet på afslag å den nu föreslagna förmånsrätten för kommunalutskylder; men vill man fasthålla, att kronan bör hafva förmånsrätt, så fordrar konsekvensen, att äfven kommunen skall hafva det; ty många kommunalutskylder äro af samma beskaffenhet som utskylderna till kronan och jag ber få erinra derom, att våra kommuner ålägga flere afgifter, som äro af den beskaffenhet, att de i andra länder bestridas af statsmedel. Den omständigheten, att det är kommunen som låter uttaxera dem, utgör icke giltigt skäl, hvarför dessa medel skulle få sämre rätt än den kronan har för sina utskylder, och då, såsom vi vid behandlingen af en annan fråga, nemligen angående den kommunala rösträtten, få tillfälle att erfara, det inom åtskilliga kommuner förhåller sig så, att en enda person kan besluta om de kommunala utskylderna, så kan det inträffa, om denne person råkar i obestånd och hans konkursmassa gifver obetydlig utdelning, att kommunens öfrige medlemmar på ett mycket kämbart sätt drabbas af kommunalutskylderna, oaktadt de icke haft inflytande på beslutet.

Då emot redaktionen framstälts åtskilliga anmärkningar, som Lag-Utskottets ordförande erkänt vara befogade, anser jag det icke vara lämpligt, att Kammaren beslutar en redaktion, hvilken den person, som uppställt densamma, sjelf erkänner icke vara

fullt riktig, utan anhåller jag, att förslaget må till Lag-Utskottet återremitteras för vidtagande af de förändringar, som må finnas behöfliga, och det skulle förvåna mig, om Kammaren, som förut uttalat sig till förmån för sjelfva saken, nu skulle hafva en annan åsigt.

*Förmånsrätt
för kommunalutskylder.
(Forts.)*

Grefve Mörner: Det tillhör icke någon att vara egenkär och stå kvar vid en åsigt, som möjligen kan leda till tvetydighet. Enligt min uppfattning är paragrafen visserligen tydlig; men då här personer med skarpt omdöme hysa en annan åsigt och anse, att paragrafen kan tydligare formuleras än hvad nu är fallet och jag vill icke bestrida att flere ord kunna innebära ett förtydligande, ser jag icke något skäl, hvarför jag icke skulle frångå mitt nyss gjorda yrkande och förena mig med dem, som yrka återremiss.

Herr Lothigius: Det skäl för införande i vår lagstiftning af den ifrågavarande nya tysta förmånsrätten, som här isynnerhet framhållits, synes vara analogien emellan kommunalutskylder och utskylder till staten. För min del instämmer jag med den ärade talare, som för vinnande af den eftersträfvade konsekvensen i detta hänseende, hellre ville afskaffa förmånsrätten för kronoutskylder, än införa den nu föreslagna. Härom föreligger emellertid nu icke något förslag, men genom att nu införa ytterligare en förmånsrätt, nemligen för kommunalutskylder, skulle ytterligare hinder läggas för en sådan utveckling af förmånsrättslagstiftningen, att de tysta förmånsrätterna småningom kunde i den allmänna kreditens intresse blifva afskaffade. Jag måste därför yrka bifall till Utskottets förslag. Man kan väl, i likhet med den ärade talaren på kristianstadsbänken, framdraga exempel på en liten kommun med ett stort industriellt etablissement, på hvilket faller $\frac{3}{4}$ eller mera af kommunalskatten, och vidare föreställa sig, att efter inträffad konkurs, det icke skulle blifva den ringaste utdelning, utan att de mindre beskattade medlemmarne af kommunen finge hvar i sin mån gälda de från nämnda etablissement för året påräknade kommunalutskylder; men kan det vara rimligt att, till grund för en för hela landet gällande lagbestämmelse, lägga ett förhållande, som kan inträffa endast på ett eller annat ställe och hvilken lagbestämmelse otvifvelaktigt skulle medföra olägenheter för den allmänna rörelsen.

Det säges vidare, att man icke frivilligt ingått i det gemensamhetsförhållande, som eger rum mellan medlemmarne i en kommun, hvaremot det beror på en hvar att eljest inlåta sig i affärer med en annan, och att följaktligen kommunen bör hafva förmånsrätt för de för dess ändamål erforderliga bidrag; men är det väl möjligt för den, som drifver en mera omfattande affär att välja sina kunder? Är icke äfven han nödsakad att, derest icke hans verksamhet skall minskas, i allmänhet taga de kunder, som stå till buds? Och kan det vara riktigt, att borgenärer, som ofta ej haft anledning betvifla gäldenärens soliditet, skola utom den för-

Förmånsrätt
för kommunalutskylder.

lust de lida i konkursen, derjemte betala gäldenärens kommunalutskylder?

(Forts.)

Jag ber slutligen få erinra, att införande i 12 § af 17 kapitlet Handelsbalken af det utaf reservanterna föreslagna tillägg, i formellt hänseende icke skulle vara någon förbättring af nämnda kapitel. I kapitlets nuvarande uppställning är med rätta strängt iakttaget, att vissa paragrafer handla om förmånsrätt i *all* gäldenärens egendom, andra om förmånsrätt endast ur *viss* egendom, fast eller lös. Enligt reservanternas förslag till 12 § skulle denna nu komma att innehålla stadgande om förmånsrätt för ett fall ur gäldenärens lösa egendom och för ett annat ur hans fastighet. Den nu befintliga reda i kapitlets uppställning skulle härigenom rubbas. Dessutom är det föreslagna stadgandet äfven derutinnan otydligt, att det lemnar ovisst, huruvida den blotta omständigheten, att gäldenären är egare till en fastighet, skall medföra förmånsrätt ur den fasta egendomen för utskylder, som påförts honom t. ex. för kapital eller arbete. Jag yrkar alltså bifall till Utskottets förslag.

Herr Stråle, Wilhelm: Det är onekligt, att en förändring i den rigtning, som reservationen innehåller, skulle vara en fördel för kommunen, det vill säga för de burgna medlemmarne af densamma. Men att till förmån för dem införa en så kallad tyst förmånsrätt, då man söker afskaffa de tysta förmånsrätterna och bland dessa äfven förändrat den, som omyndiga barn förut hafva haft, derom vill jag icke vara med, utan hemställer om bifall till Utskottets förslag.

Herr Lagerstråle: Först ber jag, i anledning af den näst föregående talarens yttrande, få erinra att omyndiga barn icke äro betagna *all* förmånsrätt, ehuru den är mindre intecknad än fordom. Det heter nemligen i 17 kapitlet 10 §: "sedan tages omyndigs fordran hos föräldrar eller förmyndare ut. Äro förmynderskap flera; ege de omyndige sig emellan lika rätt". De äro således icke fräntagne *all* förmånsrätt, den är endast nedflyttad.

Det var dock egentligen med anledning af en annan ärad talares yttrande, som jag tog till ordet. Sedan, såsom jag hörde, Grefve Mörner återtagit sitt yrkande om bifall till reservanternas förslag, vill äfven jag för min del göra detsamma och ber att få instämma med dem, som anhållit om återremiss.

Herr Forssell, Otto Herman: Jag får först bekänna, att jag icke kunnat riktigt fatta och förstå talet om den väsentliga skillnaden, som skulle förefinnas mellan tyst och öppen förmånsrätt. Vi veta, att i vår lag hafva vi åtskilliga förmånsrätter, såsom för läkarelön, läkedom och föda under den dödas sista sjukdom, tjenstehjonslön m. m. dylikt. Beloppet af hvad som sålunda med förmånsrätt utgår, är visserligen icke på siffran känt, men icke kunna väl dessa förmånsrätter kallas tysta. Utskylder äro ju också mycket tydliga och klara. De äro visserligen icke till sina belopp år för år på siffran kända, men icke kan väl en för-

månsrätt för dem kallas tyst. Ordet "tyst" i denna mening har uppkommit deraf, att en förmyndare kunde, utan att man i allmänhet hade reda derpå, hafva en mängd förmynderskap på olika ställen, ja i 7 å 8 olika domsagor, och på grund af den företrädesrätt, som de omyndige hade i förmyndarens egendom, har talet om obilligheten och orättvisan af så kallade tysta förmånsrätter uppkommit, och detta med skäl. Men jag förstår icke hvilket skäl man har att uppträda mot någon slags obillighet vare sig hos de förmånsrätter, som stå först i 17 kapitlet Handels-Balken eller hos förmånsrätten för utskylder till kronan och kommunen. Enligt min åsigt böra både krono- och kommunalutskylder hafva förmånsrätt och det till och med vid sidan af hvarandra. Jag kan icke godkänna den redaktion, som reservanterna framställt. Det vidlåder densamma några oegentligheter. Jag får därför hemställa om återremiss till Utskottet, för att möjligen reservanternes förslag må kunna blifva antaget.

*Förmånsrätt
för kommunalutskylder
(Forts.)*

Herr Jöns Pehrsson: Den siste ärade talaren har fullkomligt uttryckt hvad jag ämnade säga, nemligen att det lagstadgande, som reservanterne åsyfta, aldrig kan sägas införa någon så kallad tyst förmånsrätt; ty vi hafva ju härutinnan offentlighet i sjelfva lagen, och vi veta ju tillika, att kommunalutskylder under alla förhållanden måste finnas. Detta kan således icke vara någon tyst förmånsrätt, då ju någon enskild person icke kan pålägga dessa utskylder. Jag inskränker mig till att instämma med dem, som yrka återremiss, i hopp att reservanternas förslag må kunna vinna Kammarens bifall.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att derunder yrkats dels bifall till Utskottets hemställan, dels af Friherre *Hamilton* afslag å Utskottets hemställan och bifall till det förslag, som innefattades i den vid förevarande utlåtande fogade reservation, dels ock återremiss; hvar efter propositioner gjordes å dessa yrkanden, och förklarades propositionen på utlåtandets återremitterande vara med öfvervägande ja besvarad.

Föredrogs å nyo och bifölls Lag-Utskottets den 8 och 9 innevarande Mars bordlagda utlåtande N:o 18, i anledning af väckt motion om kungörande för hvarje gång af tiden för allmänna tingssammanträden.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande Lag-Utskottets den 9 och 11 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 19, i anledning af dels Riksdagens Justitieombudsmans framställning om förbättrad lagstiftning angående förvaltningen af omyndigs egendom, dels ock enskild motion i ämnet.

*Förbättrad
lagstiftning
angående
förvaltningen
af omyndigs
egendom.*

*Förbättrad
lagstiftning
angående för-
valtningen af
omyndigs
egendom.
(Forts.)*

1 punkten.

Herr Fröman: Jag anhåller att få framställa några anmärkningar mot de skäl, som föranledt Utskottet att afstyra mitt framställda förslag. Utskottet säger: "Fråga uppstår då först, huruvida den erfarenhet, man eger om verkningarne af 1861 års förordning, gifver anledning att, med förkastande af dess grundtankar, nu bygga lagstiftningen i ämnet på helt andra, hittills för oss främmande grunder". Hvilka äro då dessa grundtankar, som 1861 års förordning innehåller. Denna förordning börjar med att lemna närmare föreskrifter i afseende på forum i förmyndare-mål, ehuru dessa föreskrifter äro temligen ofullständiga såsom jag förut anmärkt, och Utskottet återgifvit å sidan 4 i detta Utlåtande. Vidare har 1861 års förordning infört föreskrift om förmyndare-förtecknings hållande. Äfven denna föreskrift är ofullständig, såsom min å nyssnämnda sida i utlåtandet upprepade anmärkning visar. Dessa grundtankar, om jag så får kalla nu nämnda föreskrifter, utgöra förutsättningar för det förslag, jag framställt — naturligtvis sedan de blifvit behörigen kompletterade, på sätt jag i en föregående embetsberättelse föreslagit. I det afseendet står således mitt förslag icke i någon strid med grundtankarne i 1861 års förordning. Nämnda förordning innehåller vidare åtskilliga föreskrifter om den granskning gode män skola verkställa af förmyndarerekningarne. Äfven denna tanke är bibehållen i förslaget. Men förordningens ytterligare föreskrifter derom, att nämnde gode män skola hos domstolen anmäla, när de finna att icke tillräcklig säkerhet finnes för omyndigs hos förmyndaren innestående medel, äfvensom att Rätten i sådant fall skall vidtaga uppgifna åtgärder; derutinnan skiljer sig mitt förslag från 1861 års förordning i så måtto, att jag på andra personer öfverflyttat förvaltningen af de omyndiges egendom, så att dessa föreskrifter blifva öfverflödiga. Om nu också mitt förslag i denna punkt icke öfverensstämmer med 1861 års förordning har det likväl icke till syftemål att införa någonting främmande för vår lagstiftning. Mitt förslag går ut på att åstadkomma något, som skulle motsvara förmyndarekammare, en anordning, som skulle medföra förmyndarekamrarnes fördelar, utan att vara behäftade med deras olägenheter. Nu hafva vi förmyndarekammare, och Riksdagen har vid flera tillfällen, då denna fråga varit å bane, uttalat den åsigt, att den största säkerhet för förvaltningen af omyndiges medel vore att finna i inrättandet af förmyndarekamrar, men dervid hafva alltid mött betänkligheter, på grund af den stora kostnad, som vore förenad med dylika kamrars inrättande i de olika delarne af riket. Icke heller i denna del innehåller således förslaget något, som är främmande för vår lagstiftning. Jag tror således att Utskottet gjort mig orätt, då det sagt, att mitt förslag innebure ett "förkastande af grundtankarne i 1861 års förordning, och ett bygande af lagstiftningen i ämnet på andra, hittills för oss främmande grunder". — Hufvudgrunden för Utskottets utlåtande åter synes vara den, att Utskottet ansett en förändrad lagstiftning i

detta hänseende icke vara af behovet påkallad. Skulle detta verkligen vara förhållandet, då har Utskottet fullkomligt rätt i det slut, hvartill det kommit; men derom tror jag dock att meningarne äro temligen delade. Det må vara en sanning, att icke så mycket af de olägenheter, som för närvarande förefinnas, kommit till offentligheten genom anställande af rättegångar. Men man måste erinra sig, huru grannliga ämnet är. I de flesta fall är förmyndaren en äldre slägtunge till den omyndige. Mot en sådan vill den unge nyss myndigblifne släkten icke gerna göra sin rätt gällande genom en rättegång, som skulle väcka ett för denne menligt uppseende. I vissa fall kan grunden dertill ock vara den, att äfven genom anställandet af en rättegång med allt det obehag, den skulle medföra, intet skulle vinnas, enär intet funnes att erhålla. Myndlingen nöjer sig då med hvad han kan få, och vid redovisningen tager han skuldförbindelser af förmyndaren, förbindelser, hvilkas verkliga värde först sedermera kommer att visa sig. Jag ber nämligen att få fasta uppmärksamheten derpå, att skadan af en förmyndares dåliga förvaltning icke behöfver framstå i hela sin omfattning den stund förmyndarskapet upphör. Förmyndaren kan, som sagdt är, redovisa för sin förvaltning med skuldförbindelser, hvilka väl vid det tillfället kunna anses hafva något värde, men sedermera befinnas värdelösa. På detta sätt hafva tillkommit och komma troligen allt framgent, så länge nuvarande lagstiftning galler, att inträffa beklagliga förluster. Exempel härpå skulle nog kunna framdragas, men dertill är här icke lämpliga platsen. Jag förmodar att bland Kammarens ledamöter finnas många, som, i fråga om behovet af en förändrad lagstiftning i detta ämne, icke hafva samma lyckliga erfarenhet, som flertalet af Lag-Utskottets ledamöter tyckes hafva, utan tvärtom hafva kännedom om många fall, der man skulle hafva önskat, att lagstiftningen bättre, än den gjort, skyddat de omyndiges rätt och bästa.

Utskottet har vidare framhållit förslaget stora omfattning och i sammanhang dermed påpekat mängden af så kallade öfverförmyndare, som skulle behöfvas, och de stora summor, de skulle få att förvalta. Man kan då fråga: huru många äro väl förmyndarne? Öfverförmyndarnes antal beräknas till 788; jag tror, att jag icke misstager mig, om jag säger att, för att få antalet af förmyndarne, man måste multiplicera nyssnämnda tal med 30, 40 eller 50. Man kan då vidare framkasta den frågan: innebär denna de många förmyndarnes förvaltning af de omyndiges medel med den kontroll öfver samma förvaltning, 1861 års förordning erbjuder, större säkerhet för de omyndige, än den som skulle kunna vinnas genom färre öfverförmyndares förvaltning af samma medel med den kontroll, jag i mitt förslag ifrågasatt? Besvaras denna fråga med nej, så får jag säga, att förslaget stora omfattning icke kan utgöra något skäl, hvarför det icke skulle bringas till verkställighet. Här är verkligen en ny "försvarsfråga" för handen. Här är fråga om försvaret af deras egodelar, hvilka sjelfva icke kunna försvara dem, och jag hemställer, om det vore lämpligt att

*Förbättrad
lagstiftning
angående för-
valtningen af
omyndigs
egendom.
(Forts.)*

*Förbättrad
lagstiftning
angående för-
valtningen af
omyndigs
egendom.
(Forts.)*

denna nya försvarsfråga delade samma öde som den andra försvarsfrågan, hvarom de sistförflutna Riksdagarnes historia lemna oss nedslående upplysningar.

Mot tillsättandet af sådana öfverförmyndare invänder vidare Utskottet, att aflöningen för dem blefve för låg. Jag har derom yttrat mig temligen utförligt i min embetsberättelse och sökt visa, att detta skulle kunna afhjelpas genom en annan fördelning af det arfvode, som nu utgår till förmyndarne. Och jag har vågat påstå, att om på detta sätt det icke skulle lyckas att bereda öfverförmyndarne en aflöning, som kunde anses skälig — jag anmärker i förbigående att, enligt de upplysningar jag fått, i Norge ingen egentlig ersättning dem tillkommer — det borde sättas i fråga, att kommunen skulle i någon mån bidraga till den förhöjning i aflöningen, som blefve nödvändig. Detta har jag vågat ifrågasätta på den grund, att, sedan släktskapsbandet nu så slappats, att man icke kan vänta något skydd för de omyndige genom släktens vård och tillsyn öfver förmyndaren, och man tillika borttagit den vidsträcktare förmånsrätt, som desse omyndige förut egde, samt till ersättning härför förordnat om förmyndareringarnes granskning af gode män, hvilka kommunen tillsatt, och derjemte stadgats, att såsom ersättning till desse af kommunen tillsatta och å dess vägnar handlande gode män skulle utgå en procent af den omyndiges räntor och inkomster — en utgift, som förut var för de omyndige okänd. enär släkten då utföfvade tillsyn öfver förmyndarne — det på denna grund synts mig, som om kommunen, så att säga, tagit på hand på att den skall öfvervaka förvaltningen af de omyndiges medel. Har det nu visat sig, att kommunen icke kan fullgöra detta åtagande genom de gode män eller granskningsmän, som kommunen tillsatt, så anser jag det vara kommunens skyldighet att så ställa, att tillsynen bliver betryggande, äfven om detta skulle ske med någon uppoffring å kommunens sida. Kommunen får bidraga till de fattigare barnens underhåll och i allmänhet till barnaundervisningens bekostande. Det torde finnas lika goda skäl för att kommunen äfven i någon mån bidrager till skyddandet af deras egendom, som omöjligen sjelfva kunna den vårda och förvalta.

Utskottet säger vidare, att ehuru genom det förslag jag framställt kommunerna skulle få en ökad tunga, skulle deremot domare och domstolar icke få någon lindring genom den föreslagna förändringen. Utskottet påpekar att domare och domstolar i flera hänseenden ännu fortfarande skulle hafva att skaffa med denna sak; men Utskottet lemna helt och hållet ur räkningen det som rör domare och domstolar vid deras befattning med förmyndarskapsärenden vållar det mesta besväret, nemligen mottagandet och antecknandet af dessa utdrag af förmyndareredogörelser, som inkomma i hundradetal, ja, jag talade nyligen vid en domare, som upplyste, att i hans domsaga öfver 2,000 dylika utdrag hvarje år plägade inkomma. Såsom det nu är stäldt, skall domaren i förmyndarelängden söka reda på hvarje förmyndare, som inlemnar ett dylikt utdrag, och derom göra vederbörlig anteckning. Han

är dervid utsatt för att lätteligen taga miste på förmyndarnes namn och i följd deraf göra origtiga anteckningar, och när det sedermera kommer i fråga att gifva försumliga förmyndare förelägganden, händer det att förelägganden utfärdas för sådana förmyndare, som fullgjort sin redovisningsskyldighet, och dessa komma då att återfordra lösen för föreläggandet, för att icke nämna alla andra ledsamheter i öfrigt, som härvid kunna uppstå. Genom den ändring, jag tagit mig friheten att i afseende på denna del af förmyndarefrågan föreslå, skulle öfverförmyndarnes områden blifva högst betydligt mindre än domarens, och följaktligen öfverförmyndarens, när de tillika verkställa granskningen af och tillsynen öfver alla förmynderskapen, hafva mycket lättare att riktigt anteckna och hålla reda på de ingifna utdragen. Jag har härom talat vid domare, hvilka förklarar, att de skulle vara synnerligen belättna, om en sådan förändring kunde åstadkommas, och jag vågar derföre tro, att Utskottets påstående, att domare och domstolar ej skulle af den föreslagna förändringen hafva fördel, icke är på verkliga förhållandet grundadt.

Hvad åter förmyndaretinget angår, som Utskottet anser skola blifva betungande för domare och domstolar, ber jag få erinra, att det icke är annnat än ett nytt namn på en gammal sak, ty det skulle icke derigenom komma flere ärenden till domstolarne än förut. Jag har visserligen påpekat att vid förmyndaretingen kunde komma att prövas de säkerheter, mot hvilka omyndiges medel finge utlemnas, men jag har tillika sagt, att detta besvär kunde dem besparas, derest i lag gifves bestämda föreskrifter, hvilka säkerheter i detta fall vore antagliga. Jag har äfven i min embetsberättelse visat, att, såsom det nu är stäldt, domstolarne ofta i oträngda mål besväras. En gifven fördel af de föreslagna förmyndaretingen vore, att ifrågavarande slag af ärenden förekommo på en viss, bestämd dag. Det är derför icke sagdt, att dertill behöfde användas en *hel* dag, men det skulle vara en *bestämd* dag under tinget eller rättens sammanträde; och det, tror jag, skulle bespara alla vederbörande mycken tidsspillan.

Slutligen påpekar Utskottet, att det finnes andra, som hafva tillsyn öfver förmyndarne, så att några särskilda öfverförmyndare icke skulle behövas, och nämner bland dessa den omyndiges fränder. — Jag tror att vi allt för väl känna, huru i detta afseende släktens intresse så aftagit, att man icke kan räkna på någon tillsyn från dess sida. Bästa beviset derpå är just, att särskilde gode män eller granskningsmän för detta ändamål måst af kommunerna tillsättas. Hvad dessa gode män åter kunna uträtta tror jag mig hafva någorlunda fullständigt visat.

Vidare föreslår Utskottet åtskilliga anteckningar, som skulle göras å omyndiges värdepapper och säkerhetshandlingar, för att skydda dem för förskingring. Jag förstår icke rätt hvad Utskottet dermed menar. Först och främst vill jag erinra om den stora svårigheten att göra dessa anteckningar, när t. ex. förmyndaren bor på en från myndlingens hem aflägsen ort och skulle nögdas, för hvarje gång en dylik anteckning borde ske, skicka handlin-

*Förbättrad
lagstiftning
angående för-
valtningen af
omyndigs
egendom.
(Foris.)*

*Förbättrad
lagstiftning
angående för-
valtningen af
omvändiga
egendom.
(Forts.)*

garne till granskningsmännen. Jag har sjelf haft ett förmynderskap, som hörde under en häradsrätt i Dalarne, och hade under förvaltning åtskilliga obligationer, depositionsbevis från banker härstädes samt löpande skuldebref. Det skulle för mig hafva varit förenadt med både besvär och risk, om jag nödgats skicka dessa fordringsbevis upp till Dalarne, för att få dem påtecknade; och hvad skulle man anteckna på en obligation, eller ett insättningsbevis i en bank eller en löpande skuldsedel? Jag förstår icke hvilka anteckningar det skulle vara, som kunde betrygga myndlingens eganderätt och icke i någon mån skada värdepappers framtida användbarhet. Dessutom kan man icke veta, huru dessa anteckningar komme att verkställas, och om det icke snart skulle utfinnas medel att gäcka den kontroll, som dermed åsyftades.

Utskottet säger, att Riksdagen icke torde böra påkalla Kongl. Maj:ts pröfning af denna fråga utan att angifva något mera bestämdt förslag till de förändringar som kunde vara önskliga. Jag tror, att, om man tager i betraktande 1869 års underdåniga skrifvelse och hvad mitt förslag innehåller, lika många och flera bestämningar i afseende å hvad man vill och åsyftar här skola förefinnas än i de flesta underdåniga skrivelser, som Riksdagen aflåtit till Kongl. Maj:t med begäran att få ett ärende vidare utredt och förslag till lag i ämnet utarbetadt och för Riksdagen framlagdt.

Utskottet yttrar vidare att de förändringar, som kunna vara nödiga, utan större svårighet böra kunna af "den som är intresserad för frågans ändamålsenliga lösning" vid en kommande riksdag föreslås. Men farhågan för att ett sådant förslag kunde möta lika litet intresse hos Lag-Utskottet, som detta gjort, skall, fruktat jag, afhålla de för saken intresserade från att i detta ämne framställa nya förslag.

Slutligen får jag förklara, att jag icke sätter något högt pris på mitt förslag eller håller strängt på detsamma. Det har ganska stora brister, till och med sådana, som Utskottet icke tyckes hafva upptäckt. Det är egentligen icke något annat än ett kortfattadt utkast, ett försök att bereda de fördelar som förmyndarekammare kunna medföra, utan alla de kostnader och olägenheter dylika kamrars inrättande skulle medföra. Sjelfva grundtanken i förslaget är, som jag visat, icke min egen, utan hemtad från vårt grannland och det utgör till en del förslaget's ändamål att bringa till litet närmare kännedom det sätt, hvarpå denna angelägenhet är i detta vårt grannland ordnad och hvars fördelar för detta land Utskottet sjelft vitsordat.

Det förslag till underdånig skrifvelse, som jag tillåtit mig framställa, utesluter icke antagandet af hvilket annat och bättre förslag, som skulle kunna ifrågakomma, utan lemnar i det afseendet valet fritt. Det är möjligt att jag sett och ser denna sak ur för mörk synpunkt, men från den synpunkt jag ser den, anser jag det vara min pligt att utbedja mig Kammarens bifall till den underdåniga skrifvelse, jag föreslagit. Om detta bifall icke vinnes, får jag trösta mig med att

jag fullgjort min pligt genom att hafva fäst uppmärksamheten på en brist i vår lagstiftning, hvars tillvaro Utskottet icke kunnat helt och hållet förneka, och tillika, på sätt mig är foreskrifvet, uppgifvit förslag till dess förbättrande. Jag slutar med att yrka bifall till den skrifvelse, jag foreslagit.

*Forbättrad
lagstiftning
angående för-
valtningen af
omyndigs
egendom.
(Forts.)*

Friherre Hamilton: Det torde kanske icke vara för mycket sagdt, om jag påstår att de omyndiges rätt, särskildt hvad beträffar deras kontanta medel och tillgångar, för närvarande är ytterst ringa och otillräckligt betryggad. Med institutionen med gode män, som inrättades genom 1861 års förordning, skulle naturligtvis afses att ordna förmyndares förhållande till de omyndige bättre än förut skett; och godemansinstitutionen har väl ock på många ställen dertill bidragit. Men dessa gode mäns granskning af förmyndareredogörelserna består oftast blott i att de se till att siffrorna i räkenskaperna äro rigtiga, medan de föga eller icke taga i betraktande huru medlen äro placerade. Förmyndaren är alldeles icke hindrad att sjelf innehafva sin myndlings kontanta medel eller använda hans inteckningar och annat sådant i sin egen rörelse. När han en gång skall lemna myndlingen redovisning, finnas medlen icke tillgängliga, och myndlingen skyggar tillbaka för att anställa rättegång med förmyndaren, som oftast är hans frände eller någon för honom kär person. Myndlingen låter nöja sig med löften och förbindelser af förmyndaren, hvilka, när det kommer till kritan, icke äro mycket värda, så att föga eller intet finnes för myndlingen att taga. Detta är väl icke alltid förhållandet, men ofta går det så till.

Således anser jag att en förändring i lagstiftningen i detta hänseende är ytterst nödvändig. Men huru skall denna förändring vara beskaffad? Jag tror att, utan att man vidtager någon förändring i syfte att hindra förmyndaren att disponera öfver myndlingens nämnda tillgångar, äro alla andra förändringar blott machwerk som tjena till ingenting och ingenting betyda.

Jag skulle för min del icke hafva något emot att den kommunens skyldighet, som funnit sitt uttryck i godmansinstitutionen, blefve ännu mer utsträckt, så att kommunerna hade ansvarighet för de omyndiges medel och förpligtelse att sjelfva öfvertaga vården och förvaltningen deraf. Huruvida anledning finnes till en sådan genomgripande förändring, som skulle rätta missförhållandet, lemna jag derhän. Men jag tror, att innan man kommer till detta, vinner man icke någon säkerhet för de omyndiges medel, så vidt man icke kan inrätta på annat sätt konstruerade förmyndarekammare.

Emellertid skulle jag vilja till Kammaren hemställa att Kam-maren, om den icke i allmänhet gillar Utskottets förslag, behagade uttala sig något i ärendet, så att man finge veta, om Kam-maren anser att en sådan åtgärd, som den föreslagna, bör vidtagas, och i hvilken riktning det bör ske. Skulle Kammaren vara af en sådan åsigt, tror jag att det vore bäst att återremittera frågan till Lag-Utskottet, på det Lag-Utskottet måtte komma i

*Förbättrad
lagstiftning
angående för-
valtningen af
omtyndigs
egendom.
(Forts.)*

tillfälle att på grund deraf upprätta ett förslag till skrifvelse till Kongl. Maj:t i ärendet.

Herr Widmark: Den som med uppmärksamhet genomläst föreliggande betänkande, har troligtvis gjort den observation, att inom Utskottet varit rådande dels i vissa afseenden en högst märkvärdig samstämmighet och enighet, dels i andra afseenden en betydlig schism. Utskottet har nemligen ansett att kontrollen öfver förmyndarne icke är så lagbestämd, som den kan och bör vara, och anser sålunda att åtskilliga bristfälligheter i denna lagstiftning borde undanrödjäs. Lika enhälligt har Utskottet ansett att målet icke kan vinnas på den väg Justitieombudsmannen föreslagit. Så långt går enigheten.

Schismen åter var trefaldig. Pluraliteten inom Utskottet har ansett, att bristerna borde i åtskilliga uppgifna fall rättas och att ett eller annat tillägg till författningen skulle alldeles undanröjda de väsentliga olägenheterna, men har tillika ansett att det borde öfverlemnas åt enskilde motionärer, som äro i frågan intresserade, att till en kommande Riksdag framlägga förslag i sådan riktning. Sedan kommer den andra gruppen eller åtskilliga reservanter, som hafva ansett, att det borde ske en grundligare revision af hela denna del af lagstiftningen och ej blott åtskilliga smärre tillägg dertill, så att förslag till nya eller förändrade, af Utskottet till hufvudgrunderna angifna, bestämmelser i ämnet sedermera kunde af Kongl. Maj:t framläggas. Och slutligen har jag ansett, att de förbättringar, som borde vidtagas, skulle ske med bibehållande af hufvudgrunderna i 1861 års förordning. Det är i det närmaste samma åsigt, som den Utskottets pluralitet uttalat. Skilnaden är att, då Utskottet ansett att det skulle vara en uppgift för enskilde motionärer att utarbete ett annat förslag i ämnet, har jag ansett att äfven dessa smärre tillägg och förbättringar, som skulle gå ut på att öka gode människens skyldigheter och utsträcka deras befohgenhet, dock vore en så grannliga sak att man icke kunde hoppas att af en enskild motionär få ett sådant antagligt förslag, hvarför jag ansett att en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande af ett förslag om ändring i eller tillägg till 1861 års förordning i sådan syftning borde af Riksdagen beslutas.

Med anledning af de inom representationen uttalade åsigterna får jag anhålla att Kammaren ville till Utskottet återremittera frågan.

Herr Lagerstråle: Vid denna långt framskridna timme vill jag ej ingå i alla detaljer, som den förste ärade talarens anförande med skäl kunde föranleda till, utan jag skall blott söka framhålla den hufvudsakliga skilnaden i den uppfattning som egt rum inom Utskottet, det vill säga mellan dess pluralitet, dess reservanter och förslagsställaren.

Utskottet säger bland annat att de närvarande förhållandena icke gifva tillräcklig anledning att, på sätt som skett, beklaga sig öfver att genom vår nu gällande förmyndareinstitution förluster

uppstå för de omyndige. Nu säger förslagsställaren och en del af reservanterna åter, att det icke är så mycket de förluster, som drabba direkt de omyndige, utan fastmer de som uppstå för dem, sedan de uppnått myndig ålder, men af grannlagenhets-skäl mot förmyndaren icke utkräfvat sina förmyndaremedel, utan genom tidsutdrägt och förmyndarens så småningom försämrade ekonomiska ställning förlora sina arfsmedel, som göra en förändring i vår nuvarande lagstiftning nödvändig. Men icke kan väl staten åläggas att taga vård om *de myndige!* Om den gifver *de omyndige* tillräckligt skydd är det väl allt hvad man kan begära. Fordrar man mera, anser jag att man går längre än man bör, och fordrar allt för mycket af lagstiftningen. Detta är således en hufvud- och grund-skilnad mellan de olika åsigtterna.

Förbättrad lagstiftning angående förvaltningen af omyndigs egendom.
(Forts.)

Om det medgifves att, enligt hvad man kunnat inhemta, de förluster, som genom vår nu gällande lagstiftning uppstått för omyndiga, äro ganska obetydliga, skall man väl då gå från det nuvarande tillståndet och det sätt, som hittills varit följdt till en ny institution, af så betungande art, som den Justitieombudsmannen föreslagit? I stället för att, som nu är förhållandet, de omyndiges angelägenheter äro fördelade på en massa förmyndare öfver hela landet, hvilka endast undantagsvis hafva 2 till 3 förmynderskap, och dessa i allmänhet för omyndiga, till hvilka de stå i närmare förbindelse, skulle alla dessa angelägenheter öfvertagas af och öfverflyttas till öfverförmyndariernas förvaltning inom hvart och ett särskildt distrikt. Dessa öfverförmyndare skulle blifva jemförliga snart sagt med andra penningeinträttningar, ty de skulle sanneligen få ganska betydliga penningeangelägenheter att förvalta. Och detta skulle vara ett kommunalt åliggande! Är man väl beredd att göra denna öfverförmyndarebefattning, med allt det ansvar och besvär, som deraf kan uppkomma, till en kommunal pligt? Man har åberopat förhållandet i Norge. Der har visserligen den här nu föreslagna institutionen kommit till stånd, och efter hvad visadt blifvit onekligen beredt större säkerhet för de omyndige mot förskingring af deras medel från förmyndarnes sida, men detta ock på bekostnad af dessa så att säga offer, som blifvit öfverförmyndare. Efter hvad mig blifvit meddeladt utses visserligen de bästa och förmögnaste män inom hvart distrikt till öfverförmyndare, men det sker genom omröstning, hvarigenom de valda tvingas att åtaga sig den stora penningeförvaltning, med åtföljande besvär, som uppdraget ofta medför. I de flesta större kommuner finnes ingen annan utväg för öfverförmyndarne än att låta dessa angelägenheter förvaltas af kunnige räkenskapsförare eller advokater, mot ersättning, som öfverförmyndaren får af egna medel bestå. Man tycker att det gör ingenting att de få vidkännas dessa utgifter. Men är väl detta uppdrag ett sådant som bör åläggas en kommunens medlem i denna hans egenskap? För min del anser jag att den som tycker så går för långt.

De anmärkningar emot 1861 års förordning, som förekomma i Justitieombudsmannens berättelse, anser jag vara af föga betydelse, och de brister, som förefinnas i vår lagstiftning i detta hän-

*Förbättrad
lagstiftning
angående för-
valtningen af
omyndigs
egendom.
(Forts.)*

seende, så underordnade, att många af dem utan någon särskild lagstiftningsåtgärd och de öfriga blott genom en tillsats till nämnda författning kunna undanrödjas. Och hvarför då icke hellre söka förbättra det tillstånd som är, än att söka införa något nytt?

Justitieombudsmannen har yttrat att hans förslag icke åsyftade att införa något nytt i vår lagstiftning, emedan vi redan hafva förmyndarekammare. Ja, i Stockholms stad hafva vi det. Och i de större städerna skulle väl ock förmyndarekammare kunna åstadkommas. Men huru skulle man få dessa institutioner, eller de surrogat för förmyndarekammare, som med förslaget afses, införda på landet utan stort kommunalt tvång och tunga? Förmyndarekammaren här i hufvudstaden har en helt annan organisation.

Blifva dessa öfverförmyndare kommunens förtroendemän och svika de det förtroende man haft till dem, i det de förskingra de omyndiges medel, fordrar väl ock konsekvensen att kommunen bör öfvertaga ansvaret för den förlust, som derigenom kan drabba de omyndiga. Och deremot hafva också de talare, som yttrat sig i frågan, ansett att icke någon invändning vore att göra.

Det har här anmärkts att Utskottet antydt att, om man skulle aflåta en skrifvelse i ämnet till Kongl. Maj:t, man åtminstone borde angifva något mera bestämdt förslag till de förändringar, som kunde vara önskliga. Denna motivering var naturligtvis icke rigtad mot Justitieombudsmannens förslag, utan mot en annan motionär, som ansåg att man endast i allmänna ordalag borde anhålla "att Kongl. Maj:t täcktes, med afseende å behofvet af betryggande föreskrifter rörande förvaltningen af omyndiges medel, taga i nådigt öfvervägande, huruvida lämpliga bestämmelser i det syfte må kunna meddelas, att större säkerhet må beredas de omyndige, samt i sådant fall låta utarbete och för Riksdagen framlägga förslag till lag i ämnet".

Detta är ett så vidsträckt uttalande, att inom denna ram tusen sinom tusen olika förslag, sinsemellan skiljaktiga, kunna utarbetas. Och när sedan ett af dessa förslag framlägges för Riksdagen, svarar Riksdagen måhända: Nej, det var icke detta förslag vi åsyftade! En skrifvelse, som kan vridas åt helt andra håll än dermed åsyftats och som kan framkalla förslag, som Riksdagen sedermera förkastar, är efter min förmening en dålig form för skrivelser från representationen till Kongl. Maj:t.

Justitieombudsmannen har äfven ansett den af Utskottet antydda utväg, att den som är intresserad af den närmare utvecklingen af 1861 års förordning kunde till en kommande Riksdag närmare angifva de förslag, som då borde komma under öfvervägande, icke vara lämplig, emedan föga utsigt finnes för att ett af enskild motionär i ämnet väckt förslag då skulle vinna framgång. Ja! Då Utskottet icke velat biträda Justitieombudsmannens förslag och icke heller förorda en skrifvelse i allmänna ordalag till Kongl. Maj:t, utan ansett att Riksdagen sjelf bör i främsta rummet göra för sig klart i hvad riktning en förbättring af de nuvarande förhållandena skall gå, synes det mig som om den

ofvan angifna varit den enda anvisning Utskottet kunnat lemna. Det bör väl finnas någon, som med ledning af hvad nu här förekommit, af de anmärkningar mot 1861 års förordning Justitieombudsmannen i sitt förslag framställt och af hvad Utskottet antydt, skulle kunna hemta stoff till ett förslag eller en framställning i ämnet till en kommande Riksdag. Är åter intresset så svagt eller äro åsigtterna i ämnet sinsemellan så stridiga, att icke någon dylik framställning kan åstadkommas, eller inom Riksdagen vinna understöd, ja, då kan saken icke hjälpas!

För min del tror jag emellertid icke att tillståndet är så oroväckande, som man här velat framhålla, om man nemligen inskränker sig till att tänka endast på de omyndige och icke tager med i räkningen de redan myndige, som frivilligt underlåta att utkräfvade rättigheter lagen medgifver dem emot deras förmyndare.

Jag skall icke vidare uppehålla Kammarens tid, utan yrkar för min del bifall till Utskottets förslag, anseende att en återremiss till Utskottet skulle föga tjena till, då Utskottet, hvars pluralitet anser hvad förslagsställarne i ämnet anført icke innebära tillräckliga skäl för förändring af vår nuvarande lagstiftning, omöjligt kan af en återremiss hemta ledning för bedömandet af pluralitetens i Kamrarnes åsikter i och för utarbetande af ett nytt förslag.

För den, som är intresserad af att se, huru pass omfattande öfverförmyndariernas redovisning i Norge är, finnes här i min hand tillgång på formulär för deras räkenskaper, deraf man kan se hvilka omfattande bestyr de hafva.

Herr Fröman: Jag begärde ordet endast för att förklara, att jag icke kan instämma i den siste talarens åsigt om hvad som är hufvudsakliga föremålet för lagstiftningen om tillsynen öfver förmyndares förvaltning af omyndigs egendom. Om nemligen denna tillsyn skall vara så beskaffad, att, när det är slut på förmyndareskapet och förmyndaren skall redovisa, han kan afspisa myndlingen med sina skuldförbindelser i stället för att aflemna dennes redbara tillgångar, hvilka han haft sig anförtrodda, och lagstiftningen icke förmår att sådant förebygga, är det med lagstiftningen föga bevändt. Och dessutom, såsom det nu är stäldt, kan, äfven under det att förmyndareskapet pågår, såsom vi hafva sett, det mycket väl gå för sig, när inga anmärkningar blifva gjorda mot förvaltningen, och verkliga garantier deremot icke finnas i lag stadgade, myndlingens hela egendom under förmyndarens förvaltning förskingras och försvinna.

Herr Lagerstråle: Jag har visst icke förutsatt, att en myndlings anspråk mot förmyndare skall kunna "afvisas med hvad som helst", utan jag anser, att anspråket skall tillgodogöras genom redovisning af det innehafda förmyndareskapet, det må nu ske genom reda penningar eller motsvarande fullgiltiga fordringsbevis, och jag har ännu icke kunnat inhemta en så beskaffad upplysning

*Förbättrad
lagstiftning
angående för-
valtningen af
omyndigs
egendom.
(Forts.)*

Förbättrad lagstiftning angående förvaltningen af omyndigs egendom.
(Forts.)

att det deraf framgår, att det har saknats utvägar för de omyndige att i allmänhet få sådan redovisning. Om de låta medlen under flera år innestå hos förmyndaren och de få stå der så länge, att de förlora den förmånsrätt, som lagen tillägger dem i förmyndarens egendom, låt vara att denna förmånsrätt minskas, ifall hans fasta egendom är intecknad, då är det ju en sak, som de få skylla sig sjelfve för. De hafva ju rättighet att inom viss tid få redovisning af förmyndaren, de kunna inom viss tid klandra densamma och äro jemväl berättigade att utbekomma hvad den såsom slutsumma innehåller. Kan man emellertid visa, att det ofta har inträffat, att förmyndaremedel, i rätter tid utkrädda, hafva blifvit oguldna i följd af bristande tillgång hos förmyndare, då kan tiden vara inne att tillse, hvilka åtgärder i anledning deraf böra vidtagas; men så vidt min erfarenhet räcker, äfven för den tid, jag varit domare, kan jag knappt erinra mig någon konkurs, der det varit förmyndaremedel, som *icke* gått ut, ehuru väl det förekommit att förmyndaremedel blifvit bevakade.

Med den förmånsrätt, som nu är, men i synnerhet i äldre tid var myndlings medel tillagd, gå nog förmyndaremedlen i allmänhet ut, fastän andra fordringsegare gå miste om sina fordringar. Att dessa medel deremot, om de fått hos förmyndaren innestå ett eller flera år sedan gått förlorade, det tror jag nog har inträffat. Men sådant är ju ett fel af myndlingen efter uppnådd myndig ålder.

Friherre Hamilton: Då jag anser, att den föreliggande frågan är af allt för stor vikt för att afgöras genom ett enkelt bifall till Utskottets hemställan och då det är min åsigt, att en skrifvelse i ämnet bör aflätas till Kongl. Maj:t, så får jag, då jag icke nu är i tillfälle att kunna gifva förslag till en dylik skrifvelse, för min del vördsamt anhålla, att Kammararen ville återremittera ärendet till Lag-Utskottet.

Häruti iustämde flere ledamöter.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad och Herr *Fröman* återtagit det af honom framställda yrkandet, gjordes propositioner, först på bifall till punkten och derefter på dess återremitterande; och förklarades sistnämnda proposition vara med öfvervägande ja besvarad.

2 punkten.

Grefve Mörner: Då nu den ena punkten är återremitterad, så bör väl den andra följa med, ehuru jag erkänner, att hela remitteringsåtgärden icke synes tjena till något.

Herr Lagerstråle: Jag vill endast anföra, att, då den första punkten är återremitterad, det väl lär följa af sig sjelf, att den andra skall följa med.

Öfverläggningen var härmed slutad, och punkten återförvisades.

Herr *vice Talmannen* erhöll ordet och yttrade:

Då den oroande underrättelse ingått, att Hans Maj:t Konungen insjuknat med tecken till en börjande lunginflammation, hemställer jag, att Kammaren behagade besluta att genom Talmannen dagligen göra sig underrättad om Hans Maj:ts tillstånd tills en, gifve Gud, snart inträffande förbättring inträdt.

Härtill lemnade Kammaren på gjord proposition sitt enhälliga bifall.

Justerades åtta protokollsutdrag för detta sammanträde; hvar efter Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 4 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
